

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

**Komunita reiki: Motivace k praktikování postmoderního
náboženství**

**The community of reiki: The motivation to practice postmodern
religion**

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Autor:

doc. PhDr. Zdeněk Vojtíšek, Th.D.

Barbora Hlaváčová

Praha 2015

Poděkování

Chtěla bych velice poděkovat doc. PhDr. Zdeňku Vojtíškovi, ThD. za poskytnutí materiálů k práci, za jeho čas a vždy podnětné myšlení v širokých souvislostech. Vážím si toho, že Vás Vaše práce baví, protože to není samozřejmost. Ráda bych také poděkovala všem, kteří mi poskytli rozhovor a zvláště Mistru Aladinovi, jenž mi dovolil zveřejnit jím učené informace o reiki.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „Komunita reiki: motivace k praktikování postmoderního náboženství“ vypracovala samostatně s použitím níže uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 26.6. 2015

Barbora Hlaváčová

Anotace

Záměrem této práce je prezentovat a porovnat některé teorie (především z pohledu religionistů a psychologů) vysvětlující motivaci jedinců k praktikování alternativní spirituality, která je v poslední době zřejmě na vzestupu. V metodologické části objasním svůj vlastní postoj a zaujatost k tomuto tématu, dále uvedu hlavní prameny, ze kterých budu dané vysvětlující teorie čerpat. Poté představím, jaký přístup a zásady jsem si zvolila pro zpracování tohoto tématu. Díky mým vlastním zkušenostem s vyznáváním alternativní spirituality, jsem si jako příklad, na kterém budu demonstrovat zjištěné teorie, vybrala společenství reikistů. Toto společenství v následující kapitole zařadím do širšího rámce hnutí New Age, v některých publikacích nazvané jako holistické prostředí. V další kapitole se budu věnovat reiki samotnému, jeho historii, hlavním představitelům, filosofii, praktikám i zkušenostem s konkrétním kurzem. Později přejdu k prezentaci samotných odborných teorií o motivaci vyznavačů tohoto směru (nejprve hlavně z religionistického pohledu a poté ještě z psychologického). Poslední kapitolu věnuji rozhovorům s některými účastníky kurzů reiki a následnému porovnání těchto rozhovorů s uvedenými odbornými teoriemi.

Annotation

The purpose of this dissertation is to demonstrate and compare some theories (mainly from the religion studies' and psychological point of view) that explain individual motivation to practice alternative spirituality which is evidently on the uptrend. I am going to clarify my own approach and interest in this topic in the methodological part, then I am going to present main sources, which I will derive explaining theories from. Subsequently I am going to introduce what kind of approach and rules I chose to work out this theme. I chose community of reikists as an example on which I will demonstrate discovered theories because of my own experience with practicing alternative spirituality. I will integrate this community in the following chapter into broader framework of the New Age Movement, called in some books as a holistic milieu. The next chapter I will occupy with reiki itself, with its history, main representatives, philosophy, practices and also with my own experience from courses. Later, I will pass to a presentation of educated theories themselves about motivation of devotees of this movement, (mainly from the religion studies' point of view at the first and then even from the psychological point of view). I am

going to occupy last chapter with interviews with some participants of reiki workshops and then I will compare these interviews with stated specialized theories.

Klíčová slova

motivace, spiritualita, reiki, New Age, holistické prostředí

Key words

motivation, spirituality, reiki, New Age, holistic milieu

Obsah

Obsah	6
Úvod	8
1. Metodologie	10
1.1. Moje předporozumění	10
1.2. Použitá literatura	11
1.3. Vymezení pojmů	13
1.4. Metodologie	14
1.5. Poznámky k rozhovorům	15
1.6. Rozdělení kapitol.....	16
2. Hnutí New Age	17
2.1. Časové zařazení New Age.....	17
2.2. Základní vymezení New Age.....	18
2.3. Hlavní myšlenky hnutí New Age	19
2.4. Pojetí světa z pohledu New Age	21
2.5. New Age léčení	23
2.6. Reiki v rámci New Age	25
2.7. Holistické milieu.....	26
3. Reiki	29
3.1. Co je reiki?	29
3.2. Historie reiki.....	32
3.3. Čakry, aura.....	35
3.4. Zasněcení a stupně reiki, symboly	37
3.5. Léčení, techniky, postupy v reiki.....	40
3.6. Komunita reiki kolem mistra Aladina	42
3.7. Proč lidé přicházejí k reiki (z pohledu mistra).....	45
4. Motivace z pohledu religionistiky.....	46

4.1.	Faktor nejistoty ve společnosti.....	46
4.2.	Teorie hromadného subjektivního obratu.....	48
4.3.	Vliv „kultury dobrého bydla“ na rozvoj holistického milieu	49
4.4.	Hledisko subjektivismu zaměřeného na vztahy	50
4.5.	Otázka věku.....	52
5.	Motivace: psychologický pohled.....	54
5.1.	Klasické teorie	55
5.2.	Pozdější teorie	56
6.	Rozhovory.....	59
6.1.	Rozhovory	59
6.2.	Zhodnocení rozhovorů	65
	Závěr	68
	Seznam použité literatury	70
	Summary.....	73

Úvod

Toto téma jsem si zvolila ke zpracování z více důvodů. Jedním z nich je ten, že mnoho lidí v mém blízkém okolí se snaží rozvíjet svoji spiritualitu¹ některým z tzv. „alternativních“ směrů (nebo New Age). Uvědomuji si, že se člověk pohybuje v rámci určitého okruhu lidí, se kterými má něco společného, jinak by se s nimi pravděpodobně nesešel.² Tím myslím, že někteří lidé v mém okolí se odklonili od klasické medicíny k té „alternativní“, někteří chtěli pouze svoji touhu po rozvíjení své spirituality realizovat v nějaké méně organizované formě, než nabízí tradiční náboženství. V mém okolí se vyskytuje i takový případ, který od počátku svého života zažíval nevysvětlitelné úkazy a viděl věci, které ostatní neviděli (jak říká) a nejspokojivější odpovědi našel také v teziích esoterických směrů. Z těchto mých zkušeností jsem nabyla dojmu, že hnutí nového věku je v dnešní době u určité skupiny lidí populární a na vzestupu. K tomu přispělo i zaznamenání narůstajícího výskytu takovýchto témat v masmédiích, ať už těch, která si tuto látku vyberou, jako jednu z mnoha, ale i médií, která věnují celý svůj obsah pouze duchovním směrům (kupříkladu internetová televize, množství časopisů a knih, nárůst blogů zabývajících se tímto tématem).³ Proto jsem si kladla otázku, jaké faktory se mohou podílet na motivaci dnešního člověka k „praktikování“ alternativních směrů spirituality. Zda se vůbec dá vysledovat nějaký obecnější důvod pro zvolení zrovna tohoto směru nebo je badatel v této sféře odsouzen zůstat na spekulativní úrovni.

Jak jsem již výše zmínila, já sama odpovídám lidem v mém blízkém okolí. Také se zajímám a dá se říci, že i praktikuji netradiční směry zbožnosti.⁴ Rovněž z touhy po určitém sebepoznání (neboli proč i já jsem se rozhodla pro tuto „filosofii“), jsem si zvolila

---

¹ Užívání tohoto pojmu vysvětlím v následující kapitole

² Nechci, aby tato věta byla chápána ve smyslu „filosofie New Age“, kdy si člověk do života „přitahuje“ osoby, které má potkat, díky vyzařování svých myšlenek nebo své energie. Touto větou jsem pouze chtěla zdůraznit vědomí toho, že každý člověk žije na nějaké úrovni v uzavřeném spektru lidí, díky svému vzdělání, povolání, výši svého příjmu, zájmům atd., kdy všechny tyto faktory nakonec vytváří do jisté míry omezené prostředí, v jehož rámci se jedinec pohybuje.

³ Nárůst látky vztahující se k celostní péči o člověka v naší kultuře demonstruje Paul HEELAS a Linda WOODHEADOVÁ na mnoha výzkumech v knize *The Spiritual Revolution: why religion is giving way to spirituality*, 1. vyd., Malden: Oxford: Carlton: Blackwell Publishing, 2005, 226 stran, s. 68 - 72

⁴ O svém předporozumění pro tuto práci se rozepíšu v následujícím oddíle o metodologii.

dané téma.

V neposlední řadě si myslím, že téma motivace ke zvolení a praktikování postmoderního náboženství je v dnešní době (užitím frekventovaného slova) „aktuální.“ Tradiční náboženské představy se v dnešním moderním světě rozpadají, ale náboženská potřeba neustále přetrvává. Člověk v západním světě již nějakou dobu přehodnocuje svoje tradiční způsoby víry a vyznání. Proto někteří lidé volí v reakci na toto přehodnocování jako jednu z možností realizaci své spirituality právě v netradičních směrech. Téma náboženství a spirituality neustále hýbe světem, i tím ateistickým. Ačkoli se to ještě teď nemusí zdát, možná jsme svědky nově se transformující potřeby po náboženském životě a spiritualitě projevující se třeba ve stoupající oblibě alternativních směrů. Z tohoto důvodu si myslím, že tato látka si zasluhuje pozornost.

Tato práce nemá za hlavní cíl přijít s novým originálním vysvětlením motivace k praktikování postmoderního náboženství. Záměrem této práce je předložit a porovnat (i s rozhovory našich účastníků) některé teorie vysvětlující faktory motivující jedince se rozhodnout pro vyznávání některého z alternativních směrů, v našem případě reiki.

Jistě je důležité ozřejmit, proč jsem si jako příklad duchovního směru vybrala právě reiki. Skupinu lidí, které jsem si vybrala jako zástupce vyznavačů netradičních směrů včetně mě, spojuje navštěvování kurzů reiki. V rámci této skupiny jsem také uskutečnila všechna pozorování a rozhovory. Jeden z důvodů volby společenství reiki jako příkladu pro alternativní směr byl také praktický, jelikož o reiki již je vcelku dostupná literatura, reiki má svojí určitou filosofii a strukturu, takže se dá lépe studijně „uchopit“ než jiné více neurčité směry.

1. Metodologie

1.1. Moje předporozumění

Pokud by mělo být mé náboženské vyznání vědecky zařazeno, jistě bych byla klasifikována jako vyznavačka New Age. Věřím, že každý člověk má duši, která nepřestane existovat po smrti. A věřím, že tato duše řídí naše směřování a dává našemu životu bytostný smysl. Také uznávám proudění univerzální energie v každém z nás i kolem nás. Dále si myslím, že myšlenka je tím prvotním hybatelem, co tvoří naši realitu. Cvičím jógu, jsem vegetarián, vyznávám zdravý životní styl. Jsem typický alternativní eklektik, který rád vyzkouší šamanské i buddhistické techniky a zároveň se snaží rozvíjet skrze terapie za pomoci spíše psychologických postupů. Můj osobní přístup ke zvolenému tématu bakalářské práce je tedy silně zaujatý. Přesto se snažím při takové práci uplatňovat zdravý rozum a nadhled. Vím, že i na tyto směry je třeba se dívat z kritického pohledu, který může pomoci vidět věci střídměji. Díky odstupu, je člověk schopen zůstat více nezávislý a méně manipulovatelný. Proto si pak lépe zvolí, co pro něj má skutečný význam podle něho samého. Dále si myslím, že takový přístup je cenný, protože, ač jsou tyto praktiky sebevíc duchovní, pořád jsou vedeny lidmi, kteří jsou stále ještě omylní. Proto si myslím, že by člověk neměl takovými směry bezmezně propadat a vždy by měl uplatňovat sebereflektivní hledisko, které mu tak o sobě může prozradit mnohem víc, než kdyby se bez zastavení hnal dychtivě do dalšího proudu. Z tohoto důvodu soudím, že v této práci si jsem schopna, navzdory svému „vyznání“, udržet co nejvíce neutrální přístup.

Na zasvěcení do reiki jsem se rozhodla jít, neboť už jsem za sebou měla zasvěcení do několika stupňů energie shambally⁵. Chtěla jsem především mít možnost jít na mistrovský kurz, kde se mimo reiki zasvěcovaly další různé energie. Mojí motivací tak bylo mít co nejvíce zasvěcených energií, být co nejduchovnější a mít co nejvíce schopností. Na existenci energie reiki věřím. Sama vnímám při zasvěcení i při práci s energiemi různé vjemy již od začátku, takže v tomto ohledu mám svoji víru podloženou vlastní zkušeností.⁶ Také si však myslím, že reiki není všelék, že nestačí pouze energie, aby člověk vše rázem vyřešil. Můj názor je takový, že je nezbytné, aby člověk poznal a změnil sám sebe hlavně svépomocí a ne, aby čekal, až to za něj někdo (například duchovní

---

⁵ Shamballa je jedna z dalších z léčitelských energií.

⁶ Jsem si vědoma, že vysvětlení toho, co vnímám, můžou být různá a nebráním se tomu.

bytosť) nebo něco (třeba energie) udělá. Proto se nebráním vidět na reiki případné nedostatky.

Když jsem Zbyňka Kostrhuna, alias Mistra Aladina poznala, byl můj vztah vůči němu naprosto nekritický. Pro většinu návštěvníků jeho kurzů představoval zasvěcence, který má takové schopnosti, které jsou pro normální lidi představitelné pouze v pohádkách. Postupem času jsem však já a někteří další účastníci začali zjišťovat, že některé jeho schopnosti jsou mimořádné, ale jiné jsou více předstírané než skutečné. Také mě v tomto přesvědčení později utvrdilo i to, že Mistr Aladin nemá všechny zdravotní i životní problémy tolik vyřešené, jak tvrdí. Je pravda, že se mi zdálo, že Mistr Aladin svoji duchovní činnost provozuje nejen, aby pomohl lidem k lepšímu životu, ale že mu též záleží, aby měl jistou obživu a aby se klienti vraceli zpět k němu, nikoliv k někomu jinému. Přesto Zbyňka Kostrhuna chovám v úctě, ať už za to, s čím mi pomohl nebo co mě naučil a též za některé jeho dovednosti. V této práci ho nechci nijak posuzovat, ani ho nekriticky chválit, ani ho pomlouvat. To ostatně ani není předmětem této práce. Proto, pokud se o něm v některé části textu zmíním, budu se snažit fakta s ním spojená popisovat čistě neutrálně, bez hodnocení.

1.2. Použitá literatura

Stejně jako v dalších oborech, není zatím v našem rodném jazyce dostatek odborné literatury věnující se tomuto tématu. Proto mě vedoucí mé práce (Zdeněk Vojtíšek) odkázal převážně na cizojazyčné zdroje. Nešťastnou situací však je, že neexistuje zas až tak velké množství ani cizojazyčné literatury, která by se věnovala tématu New Age s dostatečnou odborností a odstupem.⁷ Proto jsem převážně čerpala pouze z několika publikací, které jsou však v rámci tohoto tématu hodnoceny jako vysoce relevantní. Knihu Wouterera Hanegraaffa *New Age religion and Western culture: esotericism in the mirror of secular thought* jsem využila hlavně při zařazení Reiki do kontextu New Age. Pro tematizaci New Age a vysvětlení motivace z religionistického hlediska jsem čerpala z knih Paula Heelase (*The New Age Movement a The Spiritual Revolution* napsané společně s Lindou Woodheadovou), jež se tomuto tématu ve svých knihách hojně věnuje.

Jako problém se mi trochu jeví fakt, že cizojazyčné knihy, s nimiž pracuji, jsou

---

⁷ HANEGRAAFF, Wouter, J., *New Age religion and Western culture: esotericism in the mirror of secular thought*, 1. vyd., New York: Kolín: Brill, 1996, 580 stran, s. 3

deset až devatenáct let staré. Čili informace v nich se vztahují k datům zjištěným před delším časem a doba opět pokročila, takže dnes již by Heelasovo šetření mohlo vykazovat jiné hodnoty. Zároveň si zase myslím, že u nás v České republice se hnutí New Age začalo rozvíjet mnohem později kvůli komunistické izolaci, a tak je možné, že stav vývoje New Age u nás v republice může odpovídat šetřením provedeným na západě před deseti lety. Něco podobného mi potvrdil jeden můj známý během rozhovoru, že při jeho cestách do zahraničí, kdy se účastní i různých akcí ve stylu New Age, již registruje rovnocennou účast mužů a žen všech věkových kategorií. Zatímco jeho i mé zkušenosti z tuzemska odpovídá Heelasův deset let starý výzkum, že většinu účastníků na aktivitách New Age tvoří ženy ve věku kolem čtyřiceti let.

Při věnování se tématu motivace se mi zdálo též důležité zapojit psychologický pohled, jelikož je podle mě neopomenutelným oborem v případě vysvětlení jakékoliv motivace a vnitřních pohnutek. Pro naše účely zmínění i psychologického hlediska se mi zdálo dostatečné čerpat z rozsáhlé publikace profesora Pavla Říčana *Psychologie náboženství a spirituality*, kde vysvětluje důvody náboženské konverze. Dále mi bylo doporučeno vedoucím mé práce, ať použiji poznatky z hodnotného článku docenta Pavla Halamy *Psychologické aspekty náboženské konverze* publikovaném v odborném časopisu *Československá psychologie*.

Primárních zdrojů o reiki je nespočet. V tomto ohledu jsem měla možnost širokého výběru. Já se rozhodla i z praktického důvodu čerpat z elektronické knihy Diane Steinové *Essential Reiki, Průvodce ke starodávným technikám*. Ačkoliv by většina lidí mohla dát přednost publikacím Waltera Lübecka, jež je na alternativním poli považován za uznávanou autoritu, jeho zkušenosti jsem využila pouze pro podkapitulu „Proč lidé přicházejí k reiki.“ Jelikož poznatky o motivaci k praktikování alternativního směru náboženství uplatňuji na konkrétní skupině reikistů s konkrétním výkladem a vedením Mistra Aladina, zdálo se mi vhodnější čerpat více z publikace Diane Steinové. Ta se totiž zároveň hlásí k wiccanství (pohanskému hnutí silně spjatému s rituály a s přírodou). Náš Mistr Aladin vedle kurzů reiki pořádá také kurzy *Druidské školy krajinné energie* a dá se říct, že jeho vnímání a pojetí duchovní reality je dosti blízké tomu Diane Steinové. Proto jsem se rozhodla použít vedle skript našeho Mistra Aladina, knihu autora, jež bude mít podobné názory, které se sdílejí v naší studované komunitě. Dále poznatky o kurzech reiki samozřejmě využívám ze své vlastní zkušenosti, kdy jsem od podzimu 2012 do jara 2014 postupně absolvovala kurzy reiki I., II. a III. stupně (Mistr Léčitel).

1.3. Vymezení pojmů

Nyní bych zde chtěla uvést, jakou definici přisuzuji pojmům, se kterými následně pracuji. Pojem náboženství se mi zdá dobře vysvětlený v knize Pavla Říčana *Psychologie náboženství a spirituality*. Zde Říčan cituje Ottu Štampacha, který tvrdí že: „*Náboženství je vztah člověka ke skutečnosti, kterou stoupenci náboženství považují za transcendentní.*“⁸ Samozřejmě si jsem vědoma problematičnosti vymezení tohoto pojmu i vzhledem k tématu, jakým se zabýváme. Vyznavači reiki totiž většinou reiki nebo techniky New Age nepokládají za náboženské (ačkoliv by této definici odpovídaly), ale za spíše spirituální. Proto je podle mě důležité zahrnovat do vědeckých bádání i sebepochopení vyznavačů. Paul Heelas z tohoto důvodu zařadil při svých průzkumech dané aktivity jako spirituální pouze, pokud jim samotní vyznavači přikládali takový význam.⁹ Polarizaci pojmů spirituality a náboženství pro dnešní dobu tak typickou uvádí Říčan podle Pargamenta: „...*spiritualita se chápe jako záležitost individua, jeho prožívání a jednání, zatímco náboženstvím se rozumí – spíše nebo pouze vnější formy, instituce, rituály, nauky atd.*“¹⁰ Používání takto chápaných pojmů pravděpodobně i souvisí s nárůstem subjektivně zaměřené religiozity, o čemž pojednává Paul Heelas ve své knize *The Spiritual Revolution*.¹¹ Souzním i s tvrzením stejného autora (Pargamenta), že spiritualita je hledáním posvátna. Jinak se mi zdá, že se pojmy náboženství a spiritualita na odborném poli stírají pouze s tím rozdílem, že k náboženství patří i organizovanost a materiální dědictví a spiritualita může být na první pohled „nenáboženská“.

Ještě mi přijde vhodné ozřejmit, proč jsem v názvu své práce použila výraz postmoderní. Upřímně si myslím, že se pravděpodobně pro naši dobu zpětně najde vhodnější výraz, než je pojem postmoderní. Do té doby však nevím, jakým slovem bych lépe charakterizovala poměry v dnešní společnosti. Jak zmínil Zdeněk Vojtíšek při své přednášce na kurzu „*Quo vadis ČCE?*“ pro kazatele a kazatelky, změna ve společnosti nastala kolem šedesátých let minulého století. Tato změna by se dala charakterizovat, jak on a mnoho badatelů tvrdí, významným příklonem k subjektivismu. Vojtíšek říká: „Z

---

⁸ ŘÍČAN, Pavel, *Psychologie náboženství a spirituality*, 1. vyd., Praha: Portál, 2007, 328 stran, s. 37

⁹ HEELAS, Paul, WOODHEADOVÁ, Linda aj., *The Spiritual Revolution: why religion is giving way to spirituality*, 1. vyd., Malden: Oxford: Carlton: Blackwell Publishing, 2005, 226 stran, s. 38

¹⁰ ŘÍČAN, Pavel, *Psychologie náboženství a spirituality*, 1. vyd., Praha: Portál, 2007, 328 stran, s. 50

¹¹ Více o této situaci budu pojednávat v podkapitole o holistickém prostředí níže

*moderní doby nezůstalo mnoho, protože klesá význam vnějších, objektivních rolí ve společnosti, klesá význam povinností. Vzrůstá význam vlastních, osobních, intimních pocitů a zážitků. (...) Cení se svoboda, autonomie, autentičnost. Jde více o sebevyjádření.*¹² Takovéto pojetí dnešního společenského klimatu je pro tuto práci zásadní. Tento posun k subjektivismu nebo, jak specifikuje Vojtíšek, ke „kultuře osobního rozvoje“ se samozřejmě odráží i ve sféře náboženského života. A tímto vlivem podmínek postmoderní společnosti na náboženský život se tato práce také zabývá. Dále bych ještě měla zmínit další náležitosti postmoderní společnosti pro její komplexní vykreslení. Dalším aspektem postmoderní společnosti je konzumerismus, vycházející vstříc zábavě, spotřebě, materialismu. Podle Vojtíška s tímto jevem souvisí, že: „...klesají hodnoty šetření, odpovědnosti, obětí, odříkání, tvrdé práce.“¹³ Odpovědí na tento materialismus je takzvaný „postmaterialismus“, který se snaží zohledňovat uspokojení nejen potřeb těla, ale též duše a sleduje celkovou kvalitu života. Tyto tři oblasti (osobní rozvoj, konzum a postmaterialismus) tvoří, jak ji Vojtíšek sám nazval, „kulturu dobrého bydla.“ Tato kultura dává člověku dnešní doby možnost uspokojit potřeby tělesné, duševní i duchovní. Náboženský život tomu odpovídající je pak jedním ze způsobů, jak určitou potřebu naplnit.¹⁴

1.4. Metodologie

Ke zvolenému tématu této práce se snažím přistupovat s co největším odstupem. Předmětem mého religionistického studia není se zabývat tím, zda si vyznavač zvolil dané náboženské přesvědčení na základě transcendentní pravdivosti onoho přesvědčení. V této práci pracuji pouze s fakty, které jsou pro religionistické studium relevantní. Proto jsou mým studijním materiálem religionistické a psychologické teorie, výpovědi vyznavačů a v neposlední řadě mé vlastní zkušenosti s reiki. Je ovšem pravda, že ačkoliv při práci s těmito prameny se snažím být co nejvíce objektivní, jak jen jsem si vědoma, mé vlastní vzpomínky a zkušenosti s reiki byly vnímány spíše optikou vyznavače než nezaujatého

---

¹² VOJTÍŠEK, Zdeněk, *Andělé a démoni aneb evangelíci v duchovním kvasu současné doby* in PLZÁKOVÁ, Elen, *Quo vadis ČCE? Sborník příspěvků z kurzu pro kazatelky a kazatele ČCE, pořádaného spolkem evangelických kazatelů v Praze 27. ledna-31. ledna 2014*, 1. vyd., Benešov: EMAN, 2015, 76 stran, s. 29

¹³ Tamtéž, s. 30

¹⁴ Tamtéž, s. 30

badatele. Proto pro mě mé zkušenosti s reiki mají v této práci podobnou hodnotu jako rozhovory s účastníky těchto kurzů. Z výčtu této látky se tedy snažím pouze zkoumat lidské projevy a pohnutky, podílející se na rozhodnutí praktikovat reiki a zdržují se jakéhokoliv hodnocení, ať přijímajícího nebo odmítajícího nárok reiki na pravdivost.

Nejprve definuji rámec hnutí New Age, do kterého se reiki většinou zařazuje podle uznávaných religionistů. Dále se ujišťuji, že reiki do tohoto rámce podle předložených požadavků patří. Poté se zaměřuji na Heelasovo pojetí holistického prostředí, jež tímto termínem uchopuje hnutí New Age v kontextu postmoderní společnosti a jejího posunu k subjektivismu. Především z této souvislosti rozvoje holistického milieu v postmoderní společnosti čerpám ve čtvrté kapitole rozebírající motivaci k praktikování reiki z religionistického pohledu. Reiki a jeho učení se hojně věnují, abych předložila sebezpochopení praktikantů a abych předvedla, zda reiki a jeho pojetí vyznavačů koresponduje s teorií o holistickém prostředí a hnutí New Age. Při výkladu motivace mi přišlo nemyslitelné nezařadit též psychologický pohled. Učiněné rozhovory s vyznavači i popsané učení reiki následně slouží k porovnání s religionistickými a psychologickými teoriemi, které buď teoriím odpovídají, nebo naznačují další možnosti výkladu motivace.

1.5. Poznámky k rozhovorům

Rozhovory jsem se rozhodla zařadit z důvodu oživení celé práce. Také mi připadá důležité vždy porovnat teorii se skutečností, protože jinak nemá dle mého úsudku opodstatnění. Záměrem otázek bylo zjistit, zda vyznavačovo pojetí reiki můžeme chápat jako náboženské a proč mu zrovna reiki jako „náboženský směr“ vyhovuje. Při formulaci otázek jsem vycházela především z teorie Paula Heelase, že lidé v dnešní době dávají přednost náboženským vyznáním, kde je hlavní důraz více kladen na subjektivní zkušenost než na zastávání tradičních rolí.¹⁵

Proto první sada otázek číslo 1 – 4 je zaměřena na zjištění, jak jsem již zmínila výše, zda reiki u vyznavače plní nějakou náboženskou funkci. Otázky 5 a 6 se snaží odhalit, jaká je motivace vyznavače praktikovat reiki. V našem případě se hlavně snažíme dopátrat, jestli odpovědi účastníků odpovídají Heelasově teorii růstu náboženství subjektivní zkušenosti. To znamená, jestli jim tedy reiki dává tuto možnost (subjektivní

---

¹⁵ O této teorii pojednávám v podkapitole o holistickém prostředí a v kapitole vysvětlující motivaci z religionistického pohledu

zkušenosti) a jestli je toto určující motivace pro zvolení si reiki jako svého duchovního směru. Otázky 7 až 11 mají za úkol zmapovat náležitosti duchovní praxe a též mají pomoci „dozjistit“ důvody k udržování praxe.

1.6. Rozdělení kapitol

V následující kapitole a podkapitolách zařadím komunitu reiki kolem Mistra Aladina do kontextu hnutí New Age a holistického milieu (kap. 2), z nichž vyplývají religionistické teorie osvětlující motivaci k praktikování postmoderního náboženství. V další kapitole uvedu důležité informace o reiki z hlediska reiki samotného (kap. 3). Ve čtvrté kapitole se budu věnovat vysvětlení motivace k praktikování tohoto typu zbožnosti z religionistického pohledu. A v páté kapitole se budu snažit uplatnit psychologické teorie ozřejmující tuto motivaci. Šestou kapitolu chci věnovat rozhovorům s účastníky kurzů reiki a jejich následnému porovnání s vědeckými teoriemi představenými v předešlých dvou kapitolách.

2. Hnutí New Age

Uchopení tématu New Age není úplně nejjednodušší. Paul Heelas ve své knize *The New Age Movement* uvádí, jak někteří badatelé tvrdí, že: „*Je zde určitá rozdílnost a společným rámcem je to, že New Age učení a aktivity nevedou k možnosti je charakterizovat v obecných pojmech.*“¹⁶ Pole aktivit a názorů v rámci New Age je natolik rozmanité i někdy „protichůdné,“ že je skutečně obtížné uchopit a zařadit tento fenomén s pomocí vědeckých nástrojů. Podle Woutera Hanegraaffa¹⁷ též neexistuje příliš mnoho publikací, které by o tématu New Age psaly nezaujatě. Další obtíž může představovat i to, že jakmile badatel zařadí určité znaky nebo stoupence daného směru, samotní vyznavači se zařazení začnou bránit. To ovšem není pouze problém při práci s hnutím New Age. Každý badatel uplatňuje trochu jiné požadavky na zařazení toho či onoho směru pod hnutí nového věku.

2.1. Časové zařazení New Age

Velice sporné je také určení vzniku hnutí New Age. Hanegraaf kupříkladu nepovažuje hnutí New Age v šedesátých letech (hnutí věku Vodnáře) za stejné hnutí, jako to v letech osmdesátých. Je sice pravda, že většina badatelů vidí souvislost mezi alternativní kulturou šedesátých let a hnutím New Age, ale Hanegraaff uvádí hned několik faktů, které odlišují alternativní kulturu od hnutí New Age. Mezi hlavní odlišnosti Hanegraaff počítá vcelku nízký věk většiny vyznavačů alternativní kultury v šedesátých letech, dále pak levicovou politickou orientaci a angažovanost a užívání halucinogenních drog. Naproti tomu vyznavači hnutí New Age, jehož rozvoj Hanegraaff datuje do druhé poloviny sedmdesátých let, jsou složeni z různých věkových kategorií, politicky se angažují minimálně a užívání halucinogenních drog je pro ně také okrajovou záležitostí. Takže hnutí ze šedesátých let je tak podle Hanegraaffa spíše sociálním uskupením oproti

---

¹⁶ „There is certainly diversity, a common refrain being that ‘New Age’ teachings and activities do not lend themselves to being characterized in general terms.“ HEELAS, Paul, *New Age Movement: The Celebration of the Self and Sacralization of modernity*, 1. vyd., Oxford: Cambridge: Blackwell Publishers, 1996, 288 stran, s. 2

¹⁷ HANEGRAAFF, Wouter, J., *New Age religion and Western culture: esotericism in the mirror of secular thought*, 1. vyd., New York: Kolín: Brill, 1996, 580 stran, s. 3

„nábožensky“ laděnému hnutí New Age.¹⁸

Paul Heelas vidí největší rozdíl mezi New Age šedesátých let a let osmdesátých v množství různých spolků, nabídek, učení, aktivit, která se za tu dobu vytvořila. V šedesátých letech nebylo zdaleka tolik duchovních proudů, ze kterých si člověk mohl vybírat. Také Heelas zmiňuje, že pouze nepatrné procento proudů v tehdejší New Age přikládalo význam hmotnému úspěchu v tomto světě. To je podle něj značný rozdíl oproti dnešku.¹⁹ New Age dnešní doby se podle Heelase též liší oproti šedesátým létům a dřívějším dobám tím, že hlavní důraz klade na praxi. Pro dnešní vyznavače je důležitá aktivita, uvádění spirituálních aspektů do svého života. Vyznavači dnes uskutečňují podle nich změnu směrem k lepší nové době. Zatímco v letech šedesátých a dřívějších vše více probíhalo v oblasti teoretizování.²⁰ Pro nás je tedy důležité vědět, že hnutí New Age jako takové svůj viditelný rozvoj začíná v polovině sedmdesátých let a v osmdesátých letech je již v plném rozkvětu. Dále je také důležité zmínit, že fenomén New Age vznikl v podmínkách západní civilizace,²¹ ačkoliv v dnešní době již ovlivňuje i ostatní země.²²

2.2. Základní vymezení New Age

Pro Paula Heelase představuje sjednocující prvek v hnutí New Age takzvaná osobní, vlastní spiritualita²³ Podle Heelase se vše točí kolem této spirituality. Lidé se skrze ni stávají sami sebou, opravdoví a celiství. Pro vyznavače New Age je skutečné já něčím posvátným a opravdovějším než vše ostatní. Heelas tedy tvrdí, že hnutí New Age pod tímto kritériem studovat lze. Heelas na rozdíl od Hanegraafa také hnutí New Age úplně odděluje od nových náboženských hnutí. Jak říká: „...ačkoliv (*hnutí New Age*) obsahuje nová

---

¹⁸ HANEGRAAFF, Wouter, J., *New Age religion and Western culture: esotericism in the mirror of secular thought*, 1. vyd., New York: Kolín: Brill, 1996, 580 stran, s. 10-12

¹⁹ HEELAS, Paul, *New Age Movement: The Celebration of the Self and Sacralization of modernity*, 1. vyd., Oxford: Cambridge: Blackwell Publishers, 1996, 288 stran, s. 68

²⁰ Tamtéž, s. 75

²¹ HANEGRAAFF, Wouter, J., *New Age religion and Western culture: esotericism in the mirror of secular thought*, 1. vyd., New York: Kolín: Brill, 1996, 580 stran, s.12

²² HEELAS, Paul, *New Age Movement: The Celebration of the Self and Sacralization of modernity*, 1. vyd., Oxford: Cambridge: Blackwell Publishers, 1996, 288 stran, s.120-121

²³ „Self-spirituality,“ tamtéž, s. 2

náboženská hnutí, se převážně skládá z jiných typů vztahů.“²⁴ Hanegraaff také hnutí New Age neztotožňuje s novými náboženskými hnutími. Tvrdí však, že se na hnutí New Age dá z jisté perspektivy pohlížet jako na podskupinu v rámci nových náboženských hnutí. Hanegraaff sám přistupuje k hnutí New Age jako k reprezentantovi takzvaného kultického milieu podle definice Colina Cambella. Pro kultické milieu je typická nestabilita, individuální svoboda ve vyznání a praxi, eklekticismus, mysticismus a hledačství.²⁵ Podobné prvky v hnutí New Age vysledovává i Paul Heelas, což uvedu níže.

Dále bych měla ozřejmit, proč se nejčastěji užívá právě pojmu „hnutí New Age“ pro orientaci v tomto prostředí. Podle Heelase je nejdůležitější zdůraznit užívání spojení „nová doba“ ve vztahu k očekávání nových a hlavně lepších časů. Paul Heelas ve své knize termín hnutí New Age široce rozebírá slovo po slovu, nám bude stačit to, že „*Zkráceně, pojem „hnutí“ jednoduše odkazuje k předpokladu, že lidstvo se vyvíjí vstříc nové době.*“²⁶ Slovo hnutí je zde v tomto případě použito pro vyjádření pohybu, dění, probíhajícího procesu tedy přesunutí stavu (v tomto případě „vědomí“) lidstva z určité úrovně do jiné, čímž nastanou nové podmínky, nová doba. Vůbec se tím nemíní žádná organizovaná forma. Heelas k tomu také dodává, že toto označení New Age samotným vyznavačům často nevyhovuje, ať už kvůli spojování s pochybnými reprezentanty směrů v rámci tohoto hnutí nebo z důvodu odporu k tomu být jakkoliv klasifikován.²⁷

2.3. Hlavní myšlenky hnutí New Age

Heelas uvádí tři podstatné „teze“, které utváří názorovou základnu hnutí New Age. První tezí je: „*Vaše životy nefungují.*“²⁸ Tím Heelas myslí, že většina vyznavačů New Age

---

²⁴ „...although it contains NRMs, it is predominantly comprised of other modes of affiliation.“ HEELAS, Paul, *New Age Movement: The Celebration of the Self and Sacralization of modernity*, 1. vyd., Oxford: Cambridge: Blackwell Publishers, 1996, 288 stran, s. 9

²⁵ HANEGRAAFF, Wouter, J., *New Age religion and Western culture: esotericism in the mirror of secular thought*, 1. vyd., New York: Kolín: Brill, 1996, 580 stran, s. 14-18

²⁶ „In short, the term ‘movement’ simply refers to the assumption that humanity is progressing into a new era.“ HEELAS, Paul, *New Age Movement: The Celebration of the Self and Sacralization of modernity*, 1. vyd., Oxford: Cambridge: Blackwell Publishers, 1996, 288 stran, s. 16

²⁷ Tamtéž, s. 15-17

²⁸ „Your lives do not work“ tamtéž, s. 18

tvrdí, že člověk je v duchu romantismu zformován vnějším světem do takové přijatelné formy, aby se mohl zařadit do systému. Odmalička je rodiči, školou a okolím (de)formován, aby byl takový, jak to vyžaduje systém a ne podle sebe. Musí hrát svou očekávanou roli ve společnosti. Člověk si je pak čím dál tím méně sebe-vědomý, ztrácí kontakt sám se sebou a nechá se vláčet okolní realitou. Tím, že daný jedinec nemá kontakt sám se sebou, není schopen plně vnímat skutečný svět a žije mechanicky, automaticky, stereotypně. Takový život v člověku vyvolává v lepším případě otupělost, v horším negativní pocity a nemoci.

Druhou tezí je: „*Jste bohové a bohyně ve vyhnanství.*“²⁹ Zde se Heelas, jak on tvrdí, dostává k jádru filosofie New Age. Totiž že „*člověk je ve své podstatě duchovní (spirituální).*“³⁰ Druhou tezí se rozumí to, že pravou podstatu člověka tvoří jeho skutečné, duchovní pravé já. Toto duchovní já může být tím nejvyšším mezi vším, čeho se dá dosáhnout nebo pouze prostředníkem, co nás spojuje s universem či Bohem. V tom se různé směry liší. Co však mají společné, je to, že člověk vždy, pokud se chce stát duchovním či opravdovým, se musí zabývat sám sebou. Musí překonat ego, které podléhá vnější realitě a spojit se se svým pravým já. Musí pochopit, že v něm je Bůh, že v něm je Zdroj, že je již zcela dokonalý ve své duchovní podstatě. Připomínám však, že pojetí těchto pojmů se u každého vyznače a směru může lišit.

S egem souvisí, jak říká Heelas třetí důležitá teze: „*Nech ho odejít/(o)pust' ho.*“³¹ Tím je myšleno právě ego, kterému člověk musí čelit. Právě ego je vytvořeno jako role kvůli vnější realitě. Je naším iluzorním já, kterým jsme pro okolí i pro sebe. Abychom se stali sami sebou, musíme tuto lež prohlédnout a opustit. Ego je podle vyznačů New Age hlavní překážkou ke skutečnému svobodnému já.

Heelas poté jmenuje další podstatné názory, které může, ale také nemusí většina směrů New Age sdílet. Prvním z nich je, že jedinou právoplatnou autoritou je pro vyznače New Age vlastní niterná zkušenost.³² Proto Heelas tvrdí, že se mnozí z hnutí New Age mohou zdát „detradicionalizovaní, netradiční“ neboť odmítají osoby nebo názory, jež v normálním světě představují autoritu. Dnešní duchovní učitelé jsou

---

²⁹ „You are God and Goddesses in exile“ HEELAS, Paul, *New Age Movement: The Celebration of the Self and Sacralization of modernity*, 1. vyd., Oxford: Cambridge: Blackwell Publishers, 1996, 288 stran, s. 19

³⁰ „...the person is, in essence, spiritual.“ tamtéž, s 19

³¹ „Let go/drop it“ tamtéž, s. 20

³² Tamtéž, s. 21

především zprostředkovatelé a průvodci k zažívání vlastního já a vlastní autority. Možná, že i z tohoto důvodu se většina vyznavačů New Age vymezuje proti náboženství. Heelas to vysvětluje tak, že: „*Náboženství*“ je spojováno s něčím tradičním, mrtvým, klamným, s něčím, co je pouze pro vybrané.“³³ Dalším znakem, který se dá označit jako typický pro hnutí New Age, je řízení se pouze sám sebou.³⁴ To znamená ne tak, jak by se zachovalo ego, aby vyhovělo vnějším požadavkům, ale podle vnitřní moudrosti, podle vnitřní autority. To je podle Heelase také znakem „odtradičnění“ chování vyznavačů New Age. S takovýmto zdůrazněním vlastní autority však přichází i absolutní zodpovědnost sám za sebe.³⁵ Mnoho přívrženců hnutí New Age tedy prosazuje, že člověk je sám zodpovědný za své štěstí, život, podmínky. Pouze ego je závislé na ostatních a obviňuje všechno možné jen ne sebe, za to, v jakém stavu se nachází. Větší rozdílnost názorů lze vysledovat v otázce zodpovědnosti za ostatní. Zde se někteří vyznavači naprosto distancují i od pomoci ostatním, neboť by svou pomocí podporovali pouze závislost ostatních na sobě. Jiní naopak kvůli pocitu propojenosti se vším se snaží soucitně pomáhat, jak jen mohou. Dalším, často zdůrazňovaným slovem v prostředí New Age je podle Heelase svoboda.³⁶ Osvobození se od vnějších omezení a omezení ega, kdy člověk může věřit, čemu chce, chovat se, jak chce a být nezávislý na vnějších podmínkách. Jako jeden z posledních významných aspektů hnutí New Age Heelas zmiňuje věčnou podstatu (perennialism).³⁷ Většina vyznavačů totiž tvrdí, že všechny náboženské tradice vedou ke stejnému Zdroji. Proto vyznavači netradičně čerpají z různých náboženských směrů zároveň, protože podle nich mají navzdory všem vnějším kulturním odlišnostem stejný základ.

2.4. Pojetí světa z pohledu New Age

Heelas tvrdí, že ačkoliv se na první pohled zdá, že je hnutí velice různorodé především ve svých učeních a užívání různých pojmů, existuje pouze několik hlavních

---

³³ „‘Religion’ is associated with the traditional; the dead; the misleading; the exclusivistic.“ HEELAS, Paul, *New Age Movement: The Celebration of the Self and Sacralization of modernity*, 1. vyd., Oxford: Cambridge: Blackwell Publishers, 1996, 288 stran, s. 23

³⁴ Takzvaná „Self-ethic,“ tamtéž, s. 23

³⁵ Tamtéž, s. 25

³⁶ Tamtéž, s. 26

³⁷ Tamtéž, s. 27

faktorů odlišujících tyto proudy jeden od druhého. A tak Heelas tematizuje různé proudy v hnutí New Age. Při této tematizaci uplatňuje weberovské spektrum³⁸ od úplného odmítnutí světa až k naprostému přijetí světa a operování v rámci jeho podmínek. Na jednom konci stojí proud, který se chce zcela vyhnout vnějšímu světu, masové kultuře. Pro něj je mnohem důležitější rozvíjení vnitřního světa než reagování na vnější svět. Na druhém konci tohoto spektra stojí proud, který se snaží skrze rozvíjení spirituality dosáhnout úspěchu, spokojenosti a hojnosti ve vnějším světě. Klade tedy důraz hlavně na odměny z vnějšího světa za duchovní úsilí. Někde uprostřed podle Heelase stojí proud zastupující většinu hnutí New Age, který přijímá oba dva světy (vnější i vnitřní). Tento proud totiž celý svět vnímá jako celistvý. Tento svět je pro takové vyznavače součástí celého stvoření a i skrze něj se projevuje duchovní podstata všeho. Proto ten, který trpí nemocí, nedostatkem či neúspěchem, je považován za blokováného i na spirituální úrovni. Takováto blokáce nebo problém se zrcadlí zároveň i v tomto světě, protože tento svět je nedílnou součástí toho vyššího. Náš vyznavač se proto snaží být spokojen jak se svým vnitřním světem, tak i s tím vnějším jako projevem jednoty.

Heelas dále tyto tři základní typy proudů v hnutí New Age rozvádí do ještě více propracovaných kritérií. Na nejzazší škále vyznavačů odmítajících tento svět vidí takzvané puristy. Ti se naprosto odklání od jakéhokoli se angažování v dění tohoto vnějšího světa a jeho podmínek. Soustředí se pouze, jak Heelas cituje Dicka Anthonyho, na „*vlastní duchovní transcendenci nebo realizaci*“.³⁹ Dalším méně radikálním, ale přesto nesouhlasícím s tímto světem je proud „*alternativní-kultury*“.⁴⁰ Tato skupina lidí odmítá vnější svět, nesouhlasí s jeho pravidly a během, ani s účastí na aktivitách očekávaných v rámci společnosti, jelikož tím pouze podporují ego. Na druhou stranu se však snaží pracovat na zlepšení sebe, své osobnosti i vnějších vztahů s ostatními. Snaží se osvobodit, projevit své vlastní vnitřní já, ovšem i v interakci s vnější realitou. Heelas říká, že: „*Důležitost je přikládána tomu, co se dá nazvat 'psychologickou (nebo tělesnou) duchovností'*“.⁴¹ Pro tuto skupinu lidí tento svět nefunguje správně, a tak hledají alternativní cesty, které podle nich jsou opravdovější a funkčnější. Proto Heelas vystihuje

---

³⁸ HEELAS, Paul, *New Age Movement: The Celebration of the Self and Sacralization of modernity*, 1. vyd., Oxford: Cambridge: Blackwell Publishers, 1996, 288 stran, s. 30

³⁹ „...‘authentic spiritual transcendence or realization’...“ tamtéž, s. 30

⁴⁰ „counter-cultural,“ tamtéž, s. 31

⁴¹ „Importance is attached to what might be called ‘psychological (or bodily) spirituality’.“ tamtéž, s. 31

duchovní náplň těchto jedinců jedním slovním spojením jako „*Sebe-uskutečňování*.“⁴²

V harmonické straně stojící uprostřed vyhraněných proudů vůči světu Heelas také rozpoznává dvě výraznější názorové skupiny. Prvním, je podle Heelase učení pomáhající přetvořit (transformovat) vztah jedince k většinové společnosti.⁴³ Záměrem tohoto učení je odpoutat se od lpění a přikládání významu materialistickému světu. Tím, že se člověk uvolní a přestane být závislý na většinovém proudu, se tak otevře volnému proudění hojnosti do všech úrovní jeho života a s tím i v důsledku přichází dostatek všeho na hmotné úrovni. Druhým případem je práce na sobě, sebezdokonalování,⁴⁴ které obnáší práci na celé osobnosti, tedy i té, která se účastní vnějšího světa. Člověk vyznávající toto učení méně odmítá hmotný svět a i z něj přijímá odměnu za své úsilí věnovanému práci na sobě.

V rámci proudu New Age je nejvíce vnějšímu světu přitakávající cesta, jak ji Heelas nazývá, „*Sebe-zmocněnců*.“⁴⁵ Tito vyznavači se cíleně snaží prosadit ve vnějším světě a dosáhnout tím materiálních výsledků. Rozvíjení vnitřního světa pro ně není prioritou, spiritualita je pro ně pouze prostředek, aby se měli lépe v tomto světě. Proto Heelas říká, že: „*New Age, jestli tak ještě vůbec může být nazýváno, je v tomto případě hluboce propojeno s kapitalismem*.“⁴⁶ Heelas samozřejmě ve své knize *The New Age Movement* svá určená kritéria a pevná rozdělení postupně prodiskutovává a uvádí množství odlišností, se kterými se při pokusu řazení proudů New Age podle těchto kritérií můžeme setkat. Tím jsou jeho teorie použitelnější a vyhovují tak „amorfnímu“ prostředí, kterému musí čelit.

2.5. New Age léčení

Wouter Hanegraaff odlišuje léčení (healing) v pojetí New Age od léčení (curing) z pohledu klasické medicíny. Hanegraaff pro to užívá rozdělení Arthura Kleinmana, který

---

⁴² „Self-actualization,“ HEELAS, Paul, *New Age Movement: The Celebration of the Self and Sacralization of modernity*, 1. vyd., Oxford: Cambridge: Blackwell Publishers, 1996, 288 stran, s. 31

⁴³ „mainstream-transformation,“ tamtéž, s. 31

⁴⁴ „Self-enhancement,“ tamtéž, s. 32

⁴⁵ „Self-empowerers,“ tamtéž, s. 32

⁴⁶ „The New Age, if that is what it can still be called, is now deeply engaged with capitalism.“ Tamtéž, s. 32

k „healing“ přiřazuje jako původce onemocnění (illness) a ke „curing“ chorobu, poruchu (disease). Kleinman toto rozdělení vysvětluje takto: „*Poruchy (choroby) jsou biofyzikálních podmínek a lékaři se starají o vyléčení (curing) těchto podmínek. Onemocnění, oproti tomu, má co dělat se souhrnem sociálního, psychologického a spirituálního stavu nemocného a stanovuje vhodnou oblast léčení (healing).*“⁴⁷ Alternativní medicína se na člověka dívá jako na celek (tělesného psychického a duchovního), proto Hanegraaff tvrdí, že i z toho důvodu stoupá její oblíba.

Hanegraaff také zdůrazňuje propojenost léčení s náboženstvím, neboť obě „... sdílejí zájem v zajišťování alternativ pro lidskou slabost a utrpení.“⁴⁸ Spása v rámci náboženství se podle něj dá brát jako absolutní vyléčení. Důležité je zmínit časté odvolávání se na entity z duchovních sfér, ať už při určování původce nemoci nebo pomoci s léčením. Léčení v New Age by mělo podle Hanegraaffa uvádět člověka a jeho vnitřní vesmír zpět do harmonie, což též odpovídá náboženskému pojetí světa. Proto je nemoc něco nepřirozeného, co přichází, pouze pokud se (vnitřní) vesmír nachází v disharmonii. New Age, jak Hanegraaff tvrdí, v léčení uplatňuje tradiční (náboženské) postupy, ale vedle toho ještě aplikuje poznatky z psychologie díky vzniku hnutí lidského potenciálu. Většina proudů New Age se podle něj kloní více či méně, buď ke směrům čerpajícím z hnutí lidského potenciálu,⁴⁹ jenž je spjat s osobním růstem. Nebo Hanegraaff uvádí druhý směr jako hnutí celistvého zdraví.⁵⁰ To se zabývá více léčením těla. Paul Heelas by pravděpodobně směry čerpající z hnutí lidského potenciálu na své škále lokalizoval od harmonicky přijímajících svět, až po směry soustřeďující se na spokojenost v tomto světě.

Pro nás je důležité se soustředit na hnutí celistvého zdraví, jelikož do něj podle Hanegraaffa spadá i reiki. Celistvé zdraví se vyvinulo v sedmdesátých letech z klinického hnutí, jež pocházelo z let šedesátých a bylo spjata s hnutím lidského potenciálu. Základem hnutí celistvého zdraví je myšlenka, že fyzické tělo je skrze čakry (nebo imunitní systém) propojeno s emocionální, psychickou a duchovní úrovní člověka a že většina nemocí právě

---

⁴⁷ „Diseases are biophysical conditions, and medical practitioners are concerned with curing. Illness, in contrast, has to do with ‘the complex social, psychological and spiritual condition of the sick person’, and constitutes the proper domain of healing.“ HANEGRAAFF, Wouter, J., *New Age religion and Western culture: esotericism in the mirror of secular thought*, 1. vyd., New York: Kolín: Brill, 1996, 580 stran, s. 42-43

⁴⁸ „...share a concern with providing alternatives to human weakness and suffering.“ tamtéž, s. 44

⁴⁹ Human Potential Movement, tamtéž, s. 48

⁵⁰ Holistic Health movement, tamtéž, s. 48

pochází z těchto nefyzických úrovní. Skrze propojenost s fyzickým tělem se však demonstrují ve hmotné nemoci. Proto je každý v důsledku sám zodpovědný za svou nemoc, protože stejně tak je zodpovědný za svoje pocity, myšlenky a jednání. Nemoc na fyzické úrovni nám též podle učení New Age představuje symbolický význam, skrze nějž lze odhalit příčinu na vyšších nehmotných úrovních a vrátit se tak do jednoty a plného zdraví.⁵¹

Paul Heelas reiki a další léčebné techniky zařazuje podle svého schématu spíše do proudu odmítajícího svět a nacházejícího si proto své alternativní cesty. Heelas charakterizuje léčení v rámci New Age takto: „*Čím více je přikládána důležitost vnitřní spiritualitě, tím jasněji je léčení (ve stylu) New Age.*“⁵² Co je dále charakteristické pro New Age léčení (stejně, jak tvrdí Hanegraaff výše), je důraz na vlastní schopnost nemocného se vyléčit. Jak říká Heelas: „*Duchovní oblast je svojí podstatou léčivá. Vyléčení přichází zevnitř, z jedincovy vlastní tělesné-tak-duchovní/energie; z jedincova vlastního zážitku vše prostupujícího přirozeného řádu.*“⁵³ Zde můžeme vidět uplatnění New Age filosofie, kde si je každý sám sobě autoritou a je za sebe plně zodpovědný, tedy i za své vyléčení. Podle Heelase je diskutabilní míra vlastní autority, protože je často třeba i léčitel, který by léčení vedl. Takový léčitel je v pojetí New Age někdo, kdo člověka v nemoci pouze provází a jeho případná autorita je odvozena z duchovní oblasti, která je tak pro léčeného samozřejmě hodnověrná.⁵⁴

2.6.Reiki v rámci New Age

Pro naše účely nám nyní postačí zařazení komunity reiki kolem Mistra Aladina do schématu New Age. Reiki kritéria pro zasazení do kontextu hnutí New Age jistě splňuje. Reiki je založeno na zkušenosti, zkušenosti s léčením, zasvěcením. Výsledkem práce

---

⁵¹ HANEGRAAFF, Wouter, J., *New Age religion and Western culture: esotericism in the mirror of secular thought*, 1. vyd., New York: Kolín: Brill, 1996, 580 stran, s. 54

⁵² „The greater the importance accorded to inner spirituality, the more clearly healing is New Age.“ HEELAS, Paul, *New Age Movement: The Celebration of the Self and Sacralization of modernity*, 1. vyd., Oxford: Cambridge: Blackwell Publishers, 1996, 288 stran, s. 81

⁵³ „The spiritual realm is intrinsically healing. Healing comes from within, from one's own bodily-as-spirituality/energy; from one's own experience of the natural order as a whole.“ tamtéž, s.82

⁵⁴ Tamtéž, s. 83 - 84

s reiki by mělo být zlepšení života ve všech směrech, na čemž se podílí i přivedení člověka zpět k sobě samému. Reiki by také mělo člověku pomoci čelit egu a dovést ho k jeho duchovní (božské) podstatě. Léčitel by zde měl působit především jako zprostředkovatel léčivé energie a hlavní autorita (vyhodnocování zážitků) i zodpovědnost za vyléčení spočívá na léčeném. Reiki se též odvolává na různé tradice (hlavně na buddhismus, ale také na šintoismus, křesťanství). Dále reiki uznává propojenost fyzické roviny s tou emocionálně-psychologicko-spirituální skrze čakry i původ nemoci z nehmotných sfér. Během léčení reiki vrací nemocného do jednoty a harmonického stavu, čímž také odpovídá filosofii New Age. Jak jsem zmínila již výše, Heelas lokalizuje reiki mezi hnutími spíše odmítajícími svět. S tím bych si dovolila lehce nesouhlasit, jelikož reiki se snaží právě o spokojenost i v normálním životě. Sama z vlastní zkušenosti z kurzů vím, že mnoho účastníků používá energii reiki kupříkladu na úspěšné zvládnutí zkoušky, na zdárný výsledek firemního jednání či na prodání domu za co nejvyšší částku. Což jsou cíle blízké spíše opačnému pólu Heelasovy škály. Samostatná kapitola o reiki dále plně odhalí všechny znaky zatím pouze nastíněné, které odpovídají zařazení do hnutí nového věku.

2.7. Holistické milieu

Ve své pozdější knize *Spiritual Revolution* uchopuje Paul Heelas hnutí New Age pod pojmem holistické prostředí. Samozřejmě, že holistické prostředí nese stejné charakteristické znaky jako hnutí New Age, ale pod tímto názvem je hnutí New Age pojato především v kontextu postmoderní společnosti. Paul Heelas totiž ve společnosti zaznamenává měnící se klima, které se následně promítá i do náboženského života. Heelas tvrdí, že v dnešní společnosti se odehrává „*hromadný subjektivní obrat*.“⁵⁵

Dříve bylo podle něj obvyklé, že život člověka byl utvářen podle „role,“ kterou právě zastával (např. otec, výpravčí, křesťan, atd.). Důležité bylo naplnit to, co bylo od dané role ve společnosti očekáváno a jedinec tak žil spíše než podle sebe, podle vnějších požadavků. Takový život Paul Heelas nazývá termínem „*život jako role*.“⁵⁶ Naproti

---

⁵⁵ HEELAS, Paul, WOODHEADOVÁ, Linda aj., *The Spiritual Revolution: why religion is giving way to spirituality*, 1. vyd., Malden: Oxford: Carlton: Blackwell Publishing, 2005, 226 stran, s. 2

⁵⁶ „life-as,“ tamtéž, s. 3

tomuto spojení staví pojem „*subjektivní život*“ nebo „*život sám za sebe*,“⁵⁷ k němuž se dnešní společnost přiklání. Pro takový život je typické žití hlavně podle sebe a ne ostatních, pěstování vztahu k sobě a řízení se více vlastními pocity a vnímáním. Podle tohoto schématu také Heelas polarizuje náboženství a spiritualitu. V náboženství je podle něj důležité podříditi svůj vnitřní subjektivní život vyšší autoritě (hlavně autoritě mimo mě samého). Proto pojem náboženství spojuje se životem jako rolí. Zatímco spiritualitu spojuje se životem sám za sebe, jelikož se snaží o hledání a kultivaci posvátného v člověku samotném a nikoliv mimo něj.

Paul Heelas vysvětluje zvyšující se oblibu aktivit z pole holistického milieu právě kvůli naplňování požadavků subjektivního života. Jak říká: „...*posvátno holistického prostředí v podstatě slouží, aby pomohlo lidem naplnit jejich vlastní vnitřní životy jejich vlastními jedinečnými způsoby.*“⁵⁸ Heelas, opírající se o statistické údaje, považuje rozvíjení vlastních jedinečností dokonce za ústřední v holistickém milieu.⁵⁹ Samozřejmě, že rozvíjení subjektivního života nenacházíme pouze v holistickém prostředí, ale holistické milieu zrovna značně vyhovuje náplni subjektivního života. Dalo by se říci, že i v holistickém prostředí by se mohl najít někdo, kdo by svůj náboženský život prožíval v nějaké roli. Je však pravda, že holistické prostředí poskytuje vhodné podmínky spíše pro uspokojení subjektivního života než života jako role. Tímto příkladem jsem pouze chtěla ukázat, že subjektivní život nebo život jako role se realizuje především jako přístup k daným učením a tradicím a z nich poté čerpají způsobem sobě vlastním. Proto se subjektivní život může realizovat třeba i v rámci křesťanství (hlavně v mystice), jež jinak spíše vyhovuje životu jako roli. Můžeme říci, že náboženské tradice a učení více či méně též svým obsahem vyhovují buď životu jako roli nebo subjektivnímu životu a proto více lidí přiklánějících se k subjektivnímu životu bude čerpat z holistického prostředí spíše než z křesťanství, islámu či judaismu. Co je pro nás však důležité, je zjištění, že jde primárně o způsob práce s danými náboženskými obsahy a ne až tolik o obsahy samotné.

Zdeněk Vojtíšek podle rozdělení život jako role a subjektivní život také vyvozuje

---

⁵⁷ „subjective-life,“ HEELAS, Paul, WOODHEADOVÁ, Linda aj., *The Spiritual Revolution: why religion is giving way to spirituality*, 1. vyd., Malden: Oxford: Carlton: Blackwell Publishing, 2005, 226 stran, s. 3

⁵⁸ „...the sacred of the holistic milieu basically serves to help people live out their own interior lives in their own unique ways.“ tamtéž, s. 13

⁵⁹ Tamtéž, s. 25

odpovídající náboženský život. Proto od sebe odlišuje „náboženství objektivní pravdy“,⁶⁰ které je spjato s životem jako role a tradicionalismem a „náboženství subjektivní zkušenosti.“⁶¹ Toto náboženství „...reprezentuje postmodernitu a její hodnoty svobody, autonomie, autentičnosti, sebevyjádření atd.“⁶² Z tohoto důvodu Vojtíšek také vnímá stejně jako Heelas, že holistické prostředí patří do náboženství subjektivní zkušenosti. Zdeněk Vojtíšek tento svůj závěr shrnuje do několika vět: „Náboženství subjektivní zkušenosti nejvíce čerpá z tradice západního ezoterismu a z posledního výhonku této tradice, kterým je Hnutí nového věku. Využívá prvky všech možných tradic a dává je dohromady do svébytného systému. Tato nová forma se utváří od 60. let 20. stol. a svůj tvar získala v 80. letech 20. stol.“⁶³

Podstatné je také zdůraznění zkušenosti v tomto termínu, jelikož, jak jsem již zmínila v předchozí podkapitole, vlastní zkušenost má neopominutelnou roli v aktivitách hnutí nového věku. Pro vyznavače je nejvyšší autoritou a ověřuje efektivitu (dá se říci, že i pravdivost) dané spirituální aktivity. Takto pojaté holistické prostředí je pro naše téma velmi důležité, jelikož hraje významnou roli v objasnění motivace současného člověka k vyznávání určitého duchovního směru, v našem případě reiki.

V neposlední řadě je důležité si uvědomit, že je velmi obtížné určit, kdo je plnohodnotným vyznavačem New Age a kdo spíše povrchním. To je samozřejmě dáno prostředím hnutí New Age a propojeností s kulturou dobrého bydla. Mnoho lidí má totiž uživatelský (konzumní) přístup jako ke všem ostatním odvětvím kultury dobrého bydla. Paul Heelas tvrdí, že lidé, kteří jsou plně zaujati a žijí svůj život ve stylu New Age, je mnohem méně a že většina lidí se zcela New Age neoddává. Můžeme tak usuzovat, že se bude motivace lidí plně praktikujících a pouze z části využívajících New Age od sebe pravděpodobně lišit.⁶⁴

---

⁶⁰ VOJTÍŠEK, Zdeněk, Andělé a démoni aneb evangelíci v duchovním kvasu současné doby in PLZÁKOVÁ, Elen, *Quo vadis ČCE? Sborník příspěvků z kurzu pro kazatelky a kazatele ČCE, pořádaného spolkem evangelických kazatelů v Praze 27. ledna-31. ledna 2014*, 1. vyd., Benešov: EMAN, 2015, 76 stran, s. 31

⁶¹ V dnešní době již Zdeněk Vojtíšek užívání pojmu náboženství přehodnocuje a za vhodnější výraz považuje zbožnost z důvodu menšího hodnotícího podtextu.

⁶² VOJTÍŠEK, Zdeněk, Andělé a démoni aneb evangelíci v duchovním kvasu současné doby in PLZÁKOVÁ, Elen, *Quo vadis ČCE? ...*, s. 31

⁶³ Tamtéž, s. 35

⁶⁴ HEELAS, Paul, *New Age Movement: The Celebration of the Self and Sacralization of modernity*, 1. vyd., Oxford: Cambridge: Blackwell Publishers, 1996, 288 stran, s. 117 - 118

3. Reiki

Existují určité charakteristické znaky, kterými reiki popisuje většina mistrů a autorů knih. Každý si však již tyto charakteristické znaky vysvětluje tak trochu po svém. Není tedy divu, že když se sejdou dva „reikisté“, každý od jiného mistra, nemusí si úplně rozumět. Každý mistr si utváří kurz podle svého pojetí. Dá se říci, že stylů reiki je tolik, kolik, je jeho mistrů, neboť každý mistr si vysvětluje obecně používané pojmy jako božský, energie, osvětlení, duchovní bytosti a sféry po svém. Stejně tak i způsoby vedení kurzu a zasvěcování jsou u různých mistrů různé. Proto je dosti možné, že náplň kurzu každého mistra osloví jinou skupinu lidí a tomu odpovídající jejich motivaci k navštěvování tohoto kurzu. Proto zde budu o reiki pojednávat možná trochu obšírněji, neboť budu uvádět odlišující se pojetí jiných autorů či našeho Mistra Aladina.

3.1. Co je reiki?

Diane Steinová své vysvětlení, co to je reiki uvozuje touto větou: „ *Přikládání rukou na lidské nebo zvířecí tělo za účelem uvolnění bolesti je tak staré jako instinkt. První věc, kterou většina lidí udělá, když ucítí bolest, je, že si na postižené místo přiloží ruce.*“⁶⁵ Z toho můžeme usuzovat, že pro autorku je důležité vyzvednout především léčivý potenciál reiki, jako základ této praxe. Dále vysvětluje stejně jako Lübeck i náš Mistr Aladin ve svých skriptech, že již v názvu je obsaženo to, co reiki je, totiž rei = božská, vesmírná, univerzální, životadárná⁶⁶ a ki = energie. Steinová reiki chápe především jako životní energii, bez které nemůže existovat život, nejen v organismech, planetách, ale i celém vesmíru. Jak píše: „*Všechno živé obsahuje Ki a vyzařuje ji - je to biomagnetická energie aury.*“⁶⁷ ⁶⁸ Podle ní se člověk po zasvěcení do reiki napojí na univerzální zdroj této nevyčerpatelné životní energie, čímž již není omezen pouze na uzavřený zdroj své vlastní

---

⁶⁵ STEINOVÁ, Diane, *Essential Reiki, Kompletní průvodce k starodávným léčebným technikám*, [online]. The Crossing Press Inc., Freedom, CA, [cit. 2015-05-03] Dostupné z: <http://masaze-tcm.cz/soubor/pruvodce.reiki.pdf>, 160 stran, s. 13,

⁶⁶ KOSTRHUN, Zbyněk, *Skripta reiki I. stupeň*, 60 stran, s. 1

⁶⁷ Vysvětlení, co je to aura, se věnuji v samostatné podkapitole.

⁶⁸ STEINOVÁ, Diane, *Essential Reiki, Kompletní průvodce k starodávným léčebným technikám*, [online]. The Crossing Press Inc., Freedom, CA, [cit. 2015-05-03] Dostupné z: <http://masaze-tcm.cz/soubor/pruvodce.reiki.pdf>, 160 stran, s. 13

energie. Steinová si tento zdroj pro sebe nazývá jako Bohyně, což je již specifikum pro ni samotnou.⁶⁹ Myslím si, že by s ní mnoho mistrů nemuselo souhlasit. Mistr Aladin celistvost a univerzálnost této energie vysvětluje možná více z duálního pohledu: „*Energie Reiki je v přírodě bipolární. Je tvořena oběma léčivými energiemi, mužskou i ženskou. Mužská část přichází shora, tzn. z korunní a jiných vyšších čakr a v tantrajóze je známa jako energie šiva. Ženská část přichází zespodu, tzn. ze základní čakry a v tantrickém systému je známa jako shakti energie. Tyto dvě energie spolu navzájem komunikují a rozhodují, kolik je každé polarity třeba, takže když energie opouští ruce, jsou v náležité kombinaci mužské a ženské léčebné energie.*“⁷⁰

Ve skriptech pro I. stupeň shrnuje Mistr Aladin působení reiki takto: „*Reiki léčí tím, že se energie dostává do nemocných částí těla a nabíjí je pozitivní energií. Zvyšuje vibrační hladinu energetického pole ve fyzickém těle a okolo něho, všude, kde jsou negativní myšlenky a pocity připoutány. To způsobí, že se negativní energie rozpadne a zmizí, „odvětrá se“.*“⁷¹ Reiki se podle Steinové i ostatních mistrů používá primárně pro léčení. Co však podle ní reiki odlišuje od ostatních léčebných metod přikládání rukou nebo dotykem, je nezbytnost zasvěcení. Adept se po zasvěcení stává průchozím kanálem pro tuto léčivou energii. Po zasvěcení se v daném člověku pročistí a otevrou kanály pro energii a díky tomu se jimi zvýší průtok této životní energie. Absolvent pak může léčit sebe i ostatní. Výhodou při léčení reiki může také být to, že energie působí zároveň na klienta i na terapeuta, jak skrze něj prochází. Steinová tvrdí, že spojení s reiki je pro člověka přirozené a vlastní a tudíž nejsou na místě obavy, že by se zpřístupnil něčemu cizímu a jemu nepřírozenému. Energie reiki má dle Steinové svoji vlastní inteligenci, a tak by ji člověk měl pouze nechat přes sebe proudit a ona si sama najde, co je třeba léčit. Díky tomu říká: „*Nemůže slíbit (léčitel), že sezení Reiki vyléčí určitou konkrétní chorobu, nemůže ani slíbit žádné jiné specifické výsledky. Reiki uvolňuje bolest, urychluje proces léčení, zastavuje krvácení, uvolňuje příjemce a vyrovnává čakry a energii aury dané osoby. V průběhu sezení Reiki se zpomaluje dýchání a snižuje se krevní tlak; dochází k emocionálnímu zklidnění. Všechno ostatní je v rukou Bohyně neboli Zdroje energie a nedá*

---

⁶⁹ STEINOVÁ, Diane, *Essential Reiki, Kompletní průvodce k starodávným léčebným technikám*, [online]. The Crossing Press Inc., Freedom, CA, Dostupné z: <http://masaze-tcm.cz/soubor/pruvodce.reiki.pdf>, 160 stran, s. 14

⁷⁰ KOSTRHUN, Zbyněk, *Skripta reiki II. stupeň*, 34 stran, s. 22

⁷¹ KOSTRHUN, Zbyněk, *Skripta reiki I. stupeň*, 60 stran, s. 1

se to předpovědět.⁷² Samozřejmostí je také léčení nejen na fyzické úrovni těla. Steinová uvádí ještě úroveň emocionální, mentální a duchovní. „*Máme pevné fyzické tělo, které lze přímo vnímat pohledem a dotekem, máme však také tři další těla. Tato neviditelná, nefyzická těla jsou energetické úrovně tvořené energií Ki, která řídí stav fyzického těla.*“⁷³ Steinová (ale i ostatní mistři) tato tři těla nadřazuje tělu fyzickému a dokonce v nich lokalizuje většinu příčin nemocí. Proto reiki vyzdvihuje nad moderní medicínu, jelikož ta, podle ní, léčí pouze důsledek nemoci, nikoliv příčinu. Steinová zdůrazňuje, že v terapii reiki je také důležitá spolupráce léčeného, čímž se podílí na svém léčení. Před jakýmkoliv léčením je nutný vědomý souhlas klienta. Problém však podle ní nastává, pokud klient dá souhlas pro léčení a přesto si není schopen představit, že by mu tato metoda mohla pomoci. Léčivá energie se tak k němu vůbec nemusí dostat a léčitel s tím nic nesvede, jelikož nemůže působit proti svobodné vůli daného člověka. Steinová také nevyklučuje kombinaci reiki se západní medicínou, kdy reiki podle ní urychluje léčbu a může zmírnit vedlejší účinky léků nebo chemoterapie. Dále Steinová uvádí, že reiki lze použít na cokoli, pro zlepšení čehokoliv. Stačí si prý například energií nabít jídlo, pití, krystaly atd.⁷⁴ Univerzálnost využití energie reiki vypočítává Mistr Aladin ve svých skriptech v bodech: „*Energie Reiki je účinná na zvířata, rostliny i neživé předměty. Reiki působí v přítomnosti, minulosti i budoucnosti. Reiki pronikne vším a okamžitě na jakoukoli vzdálenost. Reiki lze použít kdykoli, kdekoli a pro cokoli (dobrého a užitečného).*“⁷⁵

Co ještě podle Steinové reiki výrazně odlišuje od ostatních léčebných systémů, jsou principy reiki. Podle ní je to něco, čeho se člověk může držet poté, co se mu změní život a svět po zasvěcení. Ve své knize Steinová srovnává několik pojetí těchto principů i údajně původní principy podle Mikao Usui zapsané Hawajo Takatovou. Steinové pak nejvíce vyhovuje toto znění principů reiki:

„Právě dnes budu vděčný za všechna požehnání.

Právě dnes si nebudu dělat starosti.

---

⁷² STEINOVÁ, Diane, *Essential Reiki, Kompletní průvodce k starodávným léčebným technikám*, [online]. The Crossing Press Inc., Freedom, CA, [cit. 2015-05-03] Dostupné z: <http://masaze-tcm.cz/soubor/pruvodce.reiki.pdf>, 160 stran, s. 18

⁷³ Tamtéž, s. 15

⁷⁴ Tamtéž, s. 20-22

⁷⁵ KOSTRHUN, Zbyněk, *Skripta reiki I. stupeň*, 60 stran, s. 1

Právě dnes se nebudu rozčilovat.

Právě dnes budu pracovat poctivě.

*Právě dnes budu milý ke svým sousedům a ke všemu živému.*⁷⁶

Pro ilustraci, jak si každý mistr formuluje principy reiki podle svého pojetí, uvádím ještě principy reiki zapsané ve skriptech Mistra Aladina:

„Právě dnes

Bud' klidný

Bud' bez starostí

Dělej svou práci poctivě

Bud' milý k druhým, ke všem bytostem

*Bud' vděčný za vše, čeho se ti dostalo*⁷⁷

Na závěr Steinová vysvětluje další výhodu reiki. Aby se člověk stal léčitelem a mohl léčit sebe i druhé, nemusí studovat roky. Stačí prý jedno odpoledne a člověk je schopen pomoci sobě a druhým lépe než kdy předtím. Tento časový benefit asi oceňuje ne jeden člověk v naší dnešní uspěchané době.⁷⁸

3.2. Historie reiki

Asi většina mistrů bude souhlasit, když řeknu, že moderní historie reiki začíná zakladatelem doktorem Mikaem Usuiem. Steinová však pátrá v historii mnohem dál. Ve své knize tvrdí, že se skrze medium Laurel Steinhiceovou dozvěděla, že reiki na Zemi přinesl bůh Šiva, který přišel z jiné planety. Co Steinová několikrát zdůrazňuje je to, že reiki bylo již od počátku vloženo do lidského genetického kódu a má tedy na něj právo každý člověk. Stejně jako náš Mistr Aladin⁷⁹ také Steinová dále výuku reiki lokalizuje v bájně civilizaci Mu (Lemurie). Oba pak tuto techniku vysledovávají v Atlantidě, ale Mistr Aladin pak tvrdí, že reiki se po zániku Atlantidy objevilo před 6500 lety v Egyptě a až poté

---

⁷⁶ STEINOVÁ, Diane, *Essential Reiki, Kompletní průvodce k starodávným léčebným technikám*, [online]. The Crossing Press Inc., Freedom, CA, [cit. 2015-05-03] Dostupné z: <http://masaze-tcm.cz/soubor/pruvodce.reiki.pdf>, 160 stran, s. 25

⁷⁷ KOSTRHUN, Zbyněk, *Skripta reiki I. stupeň*, 60 stran, přední strana desek

⁷⁸ STEINOVÁ, Diane, *Essential Reiki, Kompletní průvodce k starodávným léčebným technikám*, [online]. The Crossing Press Inc., Freedom, CA, [cit. 2015-05-03] Dostupné z: <http://masaze-tcm.cz/soubor/pruvodce.reiki.pdf>, 160 stran, s. 24

⁷⁹ KOSTRHUN, Zbyněk, *Skripta reiki II. stupeň*, 34 stran, s. 22

v Indii. Steinová oproti tomu píše, že se reiki poté dostalo se znalými obyvateli Mu rovnou do Tibetu a Indie. Z východu také pochází, jak se píše ve skriptech Mistra Aladina, osm patriarchů reiki před Mikao Usuiem. Podle Mistra Aladina byl prvním lidským patriarchou Nágarjuna, dále pak Nagabodhi a Vajrabodhi, jenž reiki rozšířil se svým žákem Pu'kungem do Číny. Po nich reiki v Číně šířili Subhákarakasimha, I-hsing a Hui-kuo. Hui-kuo předal tento směr kolem roku 804 Kúkaimu a ten ho přinesl s mnichem Saichó (zakladatel esoterického buddhismu Tendai) do Japonska.⁸⁰

Ve skriptech Mistra Aladina je podrobně vyčten život Mikao Usui. Mikao Usui se narodil 15. srpna 1865. Mládí údajně strávil studiem cvičení KIKO (podobné Čchi Kungu) v buddhistickém chrámu Tendai na svaté hoře Kurama. Také dosti cestoval po Japonsku, Číně i Evropě. Zajímal se o medicínu, psychologii a náboženství. Byl křesťanským duchovním. Později se stal profesorem na univerzitě Došiša v Kjótu, kde mu při jedné přednášce byla položena otázka, jak léčil Ježíš. Jelikož nebyl schopen odpovědět a samotného ho to též zajímalo, rozhodl se, že na to přijde. Snažil se prostudovat všechny dostupné křesťanské prameny, ale v nich nic nenašel a ani nikdo z křesťanských zástupců mu nedal odpověď. Dokonce podle Steinové dosáhl doktorátu na bohoslovecké fakultě chicagské univerzity z komparativního náboženství a filosofie. Steinová k této tradované historii uvádí zajímavý postřeh: „*Je zajímavé poznamenat, že ve svém hledání záznamů Mistr Reiki, William Rand, zjistil, že Mikao Usui nikdy nebyl na universitě Došiša, ať již jako rektor, učitel, či student. Navíc neexistují ani žádné záznamy o jeho přítomnosti na universitě v Chicagu, nebo o získání doktorátu. Bylo by snadné domnívat se, že křesťanské aspekty tohoto příběhu byly přidány na Západě, aby se senzační síla léčebného systému Reiki stala přijatelná pro Američany.*“⁸¹ Když Usui nemohl nalézt odpověď v křesťanství, rozhodl se hledat v buddhismu. Studoval buddhistické spisy v sanskrtu, navštěvoval kláštery a vysledoval velké podobnosti mezi životem Gautamy Siddhárty a životem Ježíše. V buddhistických spisech objevil, jakým způsobem mohli Ježíš i Buddha léčit, nebylo tam však popsáno, jak se taková schopnost dá získat. Proto se rozhodl podstoupit zkoušku. Ta obnášela třítýdenní půst, meditaci a pronášení modliteb na hoře Kurama. Pro přesné měření času před sebe navrhl 21 kamínků a každý den jeden odhodil. Jak píše Mistr Aladin,

---

⁸⁰ KOSTRHUN, Zbyněk, *Skripta reiki I. stupeň*, 60 stran, s. 4

⁸¹ STEINOVÁ, Diane, *Essential Reiki, Kompletní průvodce k starodávným léčebným technikám*, [online]. The Crossing Press Inc., Freedom, CA, [cit. 2015-05-03] Dostupné z: <http://masaze-tcm.cz/soubor/pruvodce.reiki.pdf>, 160 stran, s. 4

v březnu roku 1922 těsně před rozedněním Mikao Usui prožil stav satori, neboli osvětlení. Všiml si totiž, jak se k němu blíží světelná střela. Nejprve před ní chtěl utéci, ale po chvíli se rozhodl, že přijme na svou meditaci jakoukoliv odpověď, i smrt. Střela poté pronikla jeho třetím okem a on upadl do bezvědomí. Když opět nabyl vědomí, uviděl „miliony a miliony duhových bublin“ a symboly reiki, k nimž dostal veškeré informace o používání. Při svém návratu z hory Kurama zažil Usui, co se mezi reikisty traduje, jako čtyři zázraky. Nejprve si při sestupu z hory ukopl palec, a když se za něj bolestí chytl, jeho ruce se zahřály a palec se zahojil. Poté došel k domu pro poutníky na úpatí hory, kde po třítýdenním půstu požádal o velkou porci jídla, které i bez jakéhokoliv problému snědl. Ženu, která ho obsluhovala, velice bolely zuby. Usui jí přiložil ruce na tváře a bolesti jí tak zbavil. Čtvrtý zázrak Mikao Usui vykonal, když po návratu do kláštera vyléčil jejich opata, kterého trápila artritida. Poté se rozhodl léčit nemocné žebráky v chudinské čtvrti v Kjótu. Když ale viděl, že vyléčení nezačali žít nový život a raději dále žebrali, než aby pracovali, tuto nezištnou misi opustil. Proto začal za léčení vybírat peníze, aby si lidé vyléčení mohli vážít a také zformuloval pět principů reiki. Poté se Usui vydal na cestu s reiki po celém Japonsku. Podle skript Mistra Aladina Mikao Usui v dubnu 1922 v Tokiu založil společnost Usui Reiki Ryoho Gakkai (Společnost pro léčení nemocí pomocí Usuiho reiki) a pár dalších klinik. Mikao Usui během svého života také zasvětil 16 – 18 mistrů. Jednoho dne se setkal s penzionovaným námořním důstojníkem Čudžirem Hajašim. Hajaši se vyučil u Usuiho mistrem reiki v roce 1925 a posléze se stal i jeho následovníkem. Podle Steinové Usui zemřel roku 1930. Naproti tomu ve skriptech Mistra Aladina Usui zemřel ve věku 61 let již v roce 1926.⁸²

Čudžiro Hajaši založil v roce 1933 kliniku Šina No Mači, kde působily přímo týmy léčitelů. Na tuto kliniku se v roce 1935 dorazila léčit také vdova se dvěma dětmi Hawajo Takatová z Havaje. Ta se díky reiki za čtyři měsíce uzdravila z rakoviny a nadšena z této metody si přála být zasvěcena do reiki jako vůbec první cizinka. Po obdržení druhého stupně reiki si Takatová v roce 1937 otevřela léčitelskou kliniku v Kapaa. V roce 1938 Hajaši Takatovou zasvětil do reiki třetího stupně a učinil z ní svoji nástupkyni. Roku 1941 byla Takatová Čudžirem Hajašim povolána zpět do Japonska. Takatová přijela na velké shromáždění mistrů reiki, kde Hajaši oznámil, že Japonsko postihne velká válka a že všichni praktikanti reiki v Japonsku zahynou. Čudžiro Hajaši si 10. května zastavil psychickým způsobem srdce mezi svými studenty, jelikož dostal povolávací rozkaz jako

---

⁸² KOSTRHUN, Zbyněk, *Skripta reiki I. stupeň*, 60 stran, s. 2-7

záložní námořní důstojník a to bylo v hlubokém rozporu s jeho léčitelskými záměry. Reiki po druhé světové válce z Japonska téměř zmizelo. Naproti tomu Hawajo Takatová reiki rozšířila nejprve po Spojených státech. Během svého léčitelského působení Takatová zasvětila stovky lidí a v období 1970 – 80 22 mistrů, kteří reiki rozšířili po celém světě. Hawajo Takatová zemřela 11. prosince 1980 ve věku osmdesáti let. Po smrti Takatové se následnicí stala její vnučka Phyllis Furumotová Velmistrně Usuiho tradičního reiki.⁸³ Ačkoli se dá říci, že reiki se do světa rozšířilo hlavně od jedné osoby (Takatové), dnešní výuka reiki se pravděpodobně dosti liší od té původní doktora Usuie. Steinová říká, že nejbližší tomuto stylu je Usuiho tradiční reiki neboli Usuiho Reiki Rjoho a dodává, že na dnešní různorodosti stylů reiki se mohlo podílet i toto: „*Takatová vyučovala pomocí příběhů a příkladů. Nedovolila, aby si její studenti dělali poznámky, a nikdy neučila dvě třídy stejným způsobem. Někdy začala s léčebnými polohami u hlavy a jindy uprostřed těla nebo dokonce u chodidel. Při vyučování mistrů Reiki, stupně Reiki III, se její práce také lišila. Mistři/Učitelé, které vyškolila, nebyli všichni učeni stejným způsobem.*“⁸⁴

3.3. Čakry, aura

Před tím, než popíšu všechny stupně zasvěcení, bych ráda v této podkapitole vysvětlila, co jsou čakry a aura. Považuji to za důležité, neboť pro praktikanty reiki je uznávání existence čaker a aury ne nezbytným, ale podstatným předpokladem pro jejich další pojetí reiki a práci s ním.

Energetická rovina těla je podle Mistra Aladina propojena samozřejmě s tím fyzickým. V tomto takzvaném éterickém nehmotném těle sídlí čakry. Čakry jsou centra, která v těle rozvádí a udržují energii. Každá příslušná čakra zajišťuje chod určité části, orgánu v těle, ale také duchovního principu. Nádí nebo také meridiány spojují čakry a rozvádí energii po celém těle. Je to síť energetických kanálů. Existují tři hlavní nádí: ida, pingala a sušumna. Ída vychází z levé strany základní čakry a pingala z té pravé. Obě se vzájemně proplétají a stoupají podél páteřního kanálu a stýkají se v šesté čakře mezi

---

⁸³ STEINOVÁ, Diane, *Essential Reiki, Kompletní průvodce k starodávným léčebným technikám*, [online]. The Crossing Press Inc., Freedom, CA, [cit. 2015-05-03] Dostupné z: <http://masaze-tcm.cz/soubor/pruvodce.reiki.pdf>, 160 stran, s. 8-9

⁸⁴ Tamtéž, s. 9

obočím. Sušumna stoupá přímo páteřním kanálem ze základní čakry do korunní.⁸⁵

Čakra v sanskrtu znamená kolo nebo kruh, údajně kvůli tomu, že čakry mají takovýto tvar. Zdravá čakra podle Mistra Aladina plní svou funkci tím, že do těla člověka vtahuje energii z okolí a nehodící se vyfukuje ven. Optimální stav je, pokud je čakra v rovnováze, ale může být také příliš aktivní nebo pasivní, otevřená nebo zablokovaná, tedy téměř nehybná. Většina mistrů se shoduje, že hlavních čaker je sedm. Mistr Aladin ještě zmiňuje nultou, osmou a devátou mezi hlavními a tisíce vedlejších čaker.⁸⁶

První čakra se nazývá základní, je lokalizována mezi genitáliemi a konečníkem a je jí přisuzována červená barva. Je spojována s elementem země. Na fyzické rovině řídí vyměšovací systém. Zodpovídá za funkci tlustého střeva, konečníku, nadledvinek a někdy také ledvin. Druhá, neboli sakrální čakra, se nachází blízko pupíku a má oranžovou barvu. Náleží jí element vody. Její hlavní oblast správy je reprodukce. Druhá čakra se stará o správný chod vaječníků, varlat, močového měchýře a ledvin. Třetí, žlutá čakra, se označuje jako solární nebo čakra solar plexu a je nadřazena trávicímu systému. Je jí přisuzován element ohně. Tuto čakru lze nalézt na úrovni žaludku, a proto zajišťuje správné fungování jater, žlučníku, žaludku, sleziny, slinivky a tenkého střeva. Po ní následuje srdeční, čtvrtá čakra. Tato čakra je nejčastěji popisována jako zelená, růžová nebo také zlatá. Je jí připisován element vzduchu. Srdeční čakra sídlí uprostřed naší hrudi a náleží jí oběhový systém. Již podle jejího názvu je jasné, že odpovídajícím orgánem je srdce, ale jsou s ní spojené i paže a brzlík. Krční čakra světle modré barvy je v dolní části krku a má na starosti dechový systém. Tudíž jí spravované části těla jsou krk, plíce a štítná žláza. K páté čakře je vztahován živel éter nebo také ákáša (neprojevený základ všeho). Šestá čakra, čakra čela někdy nazývaná třetí oko odpovídá poznávacímu systému. Většinou se říká, že má tmavě modrou barvu, je spojena s mozkiem a hypofýzou. Nachází se mezi obočím. Poslední z hlavních čaker je korunní, nadřazená celému tělu a mající fialovou barvu. Na fyzické úrovni je především spojena s endokrinní žlázou epifýzou.⁸⁷ Šestá a sedmé čakře nebyly dříve přisouzeny žádné elementy, Mistr Aladin zmiňuje, že: „*Moderní doba přisuzuje šesté čakře Světlo a vrcholné čakře Myšlení.*“⁸⁸ Neopomenutelné jsou duchovní

---

⁸⁵ KOSTRHUN, Zbyněk, *Skripta reiki I. stupeň*, 60 stran, s. 11

⁸⁶ Tamtéž, s. 9

⁸⁷ Tamtéž, s. 9-12

⁸⁸ Tamtéž, s. 12

aspekty čakr, které pokud nejsou v harmonii, se později projeví na fyzické úrovni.

Základní čakra představuje jistotu (s. 91), sakrální čakra se váže k tvořivosti, citění (s. 127), solární čakra se pojí s mocí a silou (osobnosti), (s. 167), srdeční čakra je spojena s bezvýhradnou láskou (s. 199), krční čakra zajišťuje vyjádření (s. 233), šestá čakra náleží intuici (s. 267), korunní čakra nás vrací do Bytí a spojuje nás s univerzálním vědomím (s. 303).⁸⁹

Aura je energetickým polem kolem našeho těla. Je to prý naše neviditelné éterické tělo. Podle Mistra Aladina je tvořena bio-plasmou a je propojena s čakrami. Aura se skládá ze sedmi vrstev odpovídajících sedmi čakrám. Je tvořena energií, a čím máme energie více, tím je naše aura silnější a tím nás i více chrání. Ti, kteří jsou schopni ji vidět, tvrdí, že se v auře odráží naše myšlenky, pocity i nemoci.⁹⁰

3.4. Zasněžení a stupně reiki, symboly

Moderní zasněžení reiki je rozděleno do tří až čtyř stupňů. Někteří mistři, stejně jako náš Mistr Aladin, totiž třetí stupeň rozdělují na uživatelský Mistr-Léčitel a s možností sám zasněcovat Mistr-Učitel. Zasněžení do reiki je trvalé po celý zbytek života.

Mistr Aladin ve svých skriptech popisuje tradiční způsob zasněžení podle Mikao Usui. Usui svá zasněžení rozdělil do šesti úrovní. Začátečnickou úroveň tvořili čtyři stupně souhrnně nazvané Shoden, konkrétně šestý stupeň Loku-To, pátý stupeň Go-To, čtvrtý stupeň Jon-To a třetí stupeň San-To. Mistr Aladin jako náplň těchto úrovní vyjmenovává: „...nalezení svého vnitřního já, oprostění se od ega, kontaktní působení, rozvíjení vnímavosti jemnohmotných energií a duchovní výcvik“⁹¹ Druhý vyšší stupeň souhrnně nazvaný Okuden byl rozdělen na Okuden-Zenki, v němž se vyučovaly symboly a Okuden-Koki, druhý stupeň, který adepta učil dálkově a mentálně léčit. Poslední oficiální stupeň Shinpiden (neboli tajné učení) byl vyhrazen pouze pro vybrané jedince. Absolvování tohoto stupně opravňovalo léčit druhé profesionálně. Také se pak člověk

---

⁸⁹ MERCIEROVÁ, Patricia, *Čakry od A do Z. Podrobný návod k optimální práci s čakrami*, přel. Petr Mikulka, 1. vyd., Praha: Metafora, 2008, 400 stran

⁹⁰ KOSTRHUN, Zbyněk, *Skripta reiki I. stupeň*, 60 stran, s. 42

⁹¹ Tamtéž, s. 6

mohl stát učitelovým asistentem, takzvaným Shihan-Kaku. Pokud daný léčitel byl úspěšný a dostatečně zkušený, dostal od svého učitele svolení zasvěcovat a učit. Tento post se nazýval Shihan čili učitel.⁹²

Podle Steinové zasvěcení do I. stupně umožňuje především samoléčbu a léčení nemocí na fyzické úrovni. Během zasvěcení do reiki prvního stupně jsou člověku probuzena čtyři energetická centra neboli čakry. Na zasvěcení do druhého stupně reiki je doporučeno jít tak po třech – čtyřech týdnech, protože se tělo daného člověka po úvodním zasvěcení údajně více čistí. V druhém stupni jsou člověku zaktivovány čakry v dlaních a nohách a další čakry. Zasvěcení je zaměřeno hlavně na duchovní léčení. Po zasvěcení do druhého stupně člověk může léčivou energii posílat i na dálku a léčení zesilovat třemi symboly.⁹³ Mistr Aladin, jako někteří další mistři, také nabízí jakýsi mezistupeň prohlubující zasvěcení druhého stupně, v němž se adept mimo jiné naučí různé meditační, vizualizační techniky, čištění vlastního těla, různé způsoby harmonizace a léčení a odhaluje adeptovi další symboly nepřímo spojené s reiki. Mnozí z mistrů reiki výuku třetího stupně rozdělují do dvou stupňů, přičemž někteří tvrdí, že třetí nižší stupeň je pouze rozšířením druhého stupně. Steinová ve své knížce také uvádí, že existuje jakési reiki Radiance, které o sobě tvrdí, že přesahuje původní reiki a absolvuje se v celkem jedenácti stupních. Steinová i náš Mistr Aladin, ačkoli jsou oba zasvěcení jak do tradiční metody (šesti stupňová), tak i do té moderní (tři až čtyř stupňová), raději zasvěcují ve třech (mistr Aladin ve čtyřech) zasvěceních. Tvrdí totiž, že obě zasvěcení jsou stejně silná, ale rozdělení na tři stupně je pro dnešní dobu mnohem časově efektivnější. Pokud se někdo rozhodne pokračovat v zasvěceních a hodlá dosáhnout mistrovského stupně, Mistr Aladin i Diane Steinová tvrdí, že to vyžaduje, aby daný člověk byl vnitřně přesvědčen, že reiki je jeho životní cestou. Zasvěcení těchto mistrovských stupňů pracuje především s rovinou duševní a adept se učí pracovat s dalšími silnějšími symboly a jako vrchol se učí sám zasvěcovat.⁹⁴

Od zasvěcení do druhého stupně adept může používat pro zesílení toku energie patřičné symboly. Symboly jsou podle Mistra Aladina podstatnou částí reiki, protože i

---

⁹² KOSTRHUN, Zbyněk, *Skripta reiki I. stupeň*, 60 stran, s. 6

⁹³ STEINOVÁ, Diane, *Essential Reiki, Kompletní průvodce k starodávným léčebným technikám*, [online]. The Crossing Press Inc., Freedom, CA, [cit. 2015-05-03] Dostupné z: <http://masaze-tcm.cz/soubor/pruvodce.reiki.pdf>, 160 stran, s. 14-15

⁹⁴ Tamtéž, s. 10

zasvěcování nových uchazečů se děje především pomocí symbolů. Traduje se, že symboly používané v reiki, objevil Mikao Usui v sútrách. Základních symbolů v reiki je pět, ale celkem by mělo být symbolů 22 a praktikanti reiki čekají na jejich odhalení z utajení. Symbol se aktivuje tak, že požádám o energii reiki, symbol buď nakreslím dlaní ruky, nebo ho lze nakreslit jazykem na patře, či si ho stačí při pevné vůli představit v mysli. Vždy zároveň léčitel třikrát vysloví nahlas název daného symbolu. Mistr Aladin vypočítává výhody používání symbolů takto: „*Fungují jako zdroj léčivé energie. Jejich prostřednictvím je možné získat informace o pacientovi. Pomáhají do hloubky pochopit různé problémy a situace.*“⁹⁵ Ve druhém stupni adept dostane zasvěceny tři symboly reiki do své aury.

Prvním je symbol čo-ku-rei. Je to symbol síly, který umocňuje všechny ostatní symboly. Dobře se uplatňuje i jako ochranný symbol osob, věcí, prostorů, prostě všeho. Může se používat při čištění prostor. Symbol čo-ku-rei se dá namalovat aspoň dvěma způsoby. Ve směru pohybu hodinových ručiček nás symbol spojuje s vesmírem, se spíše mužskou energií. Proti pohybu hodinových ručiček nás takto namalovaný symbol spojí se Zemí, tedy s více ženskou energií.⁹⁶

Druhým symbolem reiki je se-hi-ki. Tento symbol má pracovat s naší mentální a emocionální rovinou. Symbol se používá především při léčení závislostí, k neuro-lingvistickému programování, ke zlepšení paměti. Dále ho lze uplatnit při jakýchkoliv emocionálních problémech. Vizualizace symbolu se-hi-ki na stropě slouží jako ochrana prostoru před vším negativním.⁹⁷

Hon-ša-ze-šó-nen je třetím ze základních symbolů reiki a je jedním z nejzajímavějších. Za prvé je úplně nejtěžší na zapamatování si správného nakreslení. Dále je díky němu umožněno léčení na jakoukoliv vzdálenost. Pro léčení člověka na druhém konci světa tak potřebujete znát pouze jeho podobu (fotografie) nebo jméno a datum narození. Léčení pak probíhá, že si léčitel představuje, jak léčí pacienta přímo před sebou, nebo si představí pacienta ve svých rukách a dává mu reiki, nebo použije nějakou fyzickou náhradu za léčeného (panenka, polštář, vlastní stehno). Další výhodou tohoto symbolu je možnost léčení/poslání energie do minulosti nebo do budoucnosti. Lidé se tak

---

⁹⁵ KOSTRHUN, Zbyněk, *Skripta reiki II. stupeň*, 34 stran, s. 7

⁹⁶ Tamtéž, s. 12

⁹⁷ Tamtéž, s. 13

mohou pokusit vyléčit nějaké trauma z minulosti, nebo si zajistit co nejlepší podmínky pro budoucí události. Proto si pak účastníci posílají energii na blížící se zkoušky, pohovor, lékařský zákrok a další. S možností pohybovat se díky tomuto symbolu v čase souvisí i příležitost k vyčištění karmy.⁹⁸

Mistr Aladin stejně jako Diane Steinová ve svých skriptech pro druhý stupeň uvádí ještě další symboly, které se dají použít v rámci reiki, ačkoliv patří třeba do jiných léčebných systémů (například karuna-ki).

Při zasvěcení do třetího stupně reiki má adept zasvěcen Mistrovský symbol dai-ko-myō. Tento symbol je více utajován, jelikož je podle mistrů velmi silný. Jeho energie je silně léčivá, duchovní a zesiluje proud energie reiki. Mistr Aladin tento symbol ani neuvádí ve svých skriptech pro třetí stupeň a pouze ho ukazuje přímo na kurzu. Tento mistrovský symbol otevírá třetí oko a pomáhá uchazeči dosáhnout osobního růstu, transformace a osvícení⁹⁹. Dai-ko-myō Steinová ve své *Essential Reiki* maluje jako jiný symbol, který nám Mistr Aladin také doporučil používat, ale jenž nenáleží do systému reiki. Tento symbol je původně mistrovský symbol z léčebného systému karuna-ki a nazývá se dūmo. Mnozí ho používají už jen z toho důvodu, že je mnohem jednodušší na nakreslení než kaligraficky složitý dai-ko-myō.

3.5.Léčení, techniky, postupy v reiki

Vhodné je působit na jakémkoliv místě, pokud je to zrovna naléhavé, ale nejlepší je klidná a pohodlná místnost s tlumeným osvětlením. Je dobře, pokud je prostor vyčištěn i po energetické stránce. Při terapii je možné pustit relaxační hudbu pro zvýšení uvolnění. Při posílání energie je také vhodnější, aby měl léčitel světlejší oblečení. Léčitel by si nejprve měl s klientem popovídat o tom, co je to reiki, jak terapie bude probíhat, případně o problému, kvůli kterému klient za ním přišel. Klient by měl sedět nebo ležet a měl by mít sundáno vše, co je mu těsné, hodinky, prstýnky, řetízky a další. Je třeba si vždy před i po působení umýt ruce nejlépe až po lokty. Léčit by člověk měl pouze v harmonickém rozpoložení, nikdy ne, pokud se trápí, je naštvaný nebo nemocný. O energii reiki je nutno na začátku poprosit a poté za ni poděkovat. Léčení probíhá kontaktně, příkládáním rukou

---

⁹⁸ KOSTRHUN, Zbyněk, *Skripta reiki II. stupeň*, 34 stran, s. 14

⁹⁹ Tamtéž, s. 23

přímo na tělo (kromě reprodukčních částí těla) nebo také oddáleně, kdy energie nejprve proudí do aury a z ní pak působí na fyzické tělo. Je lepší, pokud léčitel při terapii drží prsty u sebe. Během léčení je možné s klientem hovořit, pokud o to projeví zájem. Též lze pro zvýšení účinku léčení použít při léčení krystaly. Na konci léčitel sepne ruce, aby se přerušil kontakt s energií. Po skončení terapie by klient měl zvýšit příjem vody, jelikož by se z něj údajně měly vyplavovat ve větší míře škodlivé látky. Po skončení sezení léčitel může s klientem probírat jeho dojmy.¹⁰⁰

Existuje 14 základních pozic pro samoléčbu nebo léčení někoho jiného, které Mistr Aladin učí. Ruce se přikládají zepředu a zezadu na čakry od těch vyšších (šestá, sedmá) po ty nejnižší (první). Poté jsou ještě speciální polohy pro vybrané problémy jako třeba problémy s ušima, vysoký a nízký krevní tlak, zvýšení imunity, křečové žíly, slabý krevní oběh v pažích a nohou, problémy s prostatou a hemeroidy, srdeční potíže, skolióza, ischias, problémy s páteří nebo i prevence stresu.¹⁰¹ Na kurzu pro druhý stupeň reiki Mistr Aladin účastníkům představuje další léčebné techniky. V tradičním Usui reiki se například „... učí o 26 léčebných bodech, kam ukládáme různé druhy emocí a stresů.“¹⁰² Někteří mistři prý podle Mistra Aladina učí 28 léčebných pozic, Walter Lübeck učí 17 základních pozic a speciální pozice pro diabetes, kyčelní klouby, roztroušenou sklerózu, ischias a srdeční infarkt. Stejně tak indická škola má 17 pozic a výjimečné pozice pro diabetes, ischias a kyčelní klouby. Dále Mistr Aladin učí působení na určité čakry podle konkrétních potíží. Podle něj se dá dosáhnout celkové harmonizace těla i při energetickém vyrovnání čaker, které probíhá přiložením rukou na šestou a první čakru, pátou a druhou čakru a čtvrtou a třetí čakru. Mistr Aladin tvrdí, že je dobré, pokud člověk tyto postupy zná na začátku své práce s reiki, ale že stejně je nejdůležitější, kam léčitele povede jeho intuice.¹⁰³

Začínajícím léčitelům také ve svých skriptech pro druhý stupeň reiki ozřejmuje (stejně jako Walter Lübeck) některé možné významy pocitů při práci s reiki. Svědění může znamenat zánět, tahavá bolest značí zástavu energie, tupá bolest dlouhodobou zástavu energie, při pociťování píchavé bolesti se blokáce uvolňuje. Pokud léčitel při terapii pociťuje horkost, pravděpodobně to znamená, že klient potřebuje hodně energie, chlad je

---

¹⁰⁰ KOSTRHUN, Zbyněk, *Skripta reiki I. stupeň*, 60 stran, s. 43-45

¹⁰¹ Tamtéž, s. 50-57

¹⁰² KOSTRHUN, Zbyněk, *Skripta reiki II. stupeň*, 34 stran, s. 24

¹⁰³ Tamtéž, s. 24-30

příznakem blokad v těle, přilepení se objevuje v místě, kde je třeba déle působit, odpor značí podvědomé nepřijetí léčení klientem.¹⁰⁴

Na druhém stupni reiki se také učí skupinové léčení, které má být údajně silnější než pouhý součet energie působících členů. Skupinové léčení lze provádět, že členové sedí za sebou a posílají reiki členu před sebou a člověk sedící na konci takového řetězce posílá výslednou energii celé skupiny léčenému na dálku (spirální metoda), nebo všichni sedí v kruhu a léčeného si představují uprostřed (kruhová metoda). Další techniku, kterou Mistr Aladin učí, je skupinový proud reiki (Mawashi Reiki), kdy zúčastněné osoby drží ruce s několika centimetrovým rozstupem od sebe. Levé dlaně směřují nahoru, pravé dlaně dolů a energie se posílá směrem vlevo. Takový proud účastníky čistí, uvolňuje a uzdravuje. Je mnoho technik, které Mistr Aladin učí.¹⁰⁵

Co bych ještě měla zmínit, je doporučení Mistra Aladina reiki kombinovat klidně se západní medicínou či psychologickými terapiemi. Po absolvování reiki druhého a třetího stupně Mistr Aladin účastníky žádá, aby se připojili k celosvětovému posílání energie Matce Zemi o úplňku.¹⁰⁶

3.6. Komunita reiki kolem mistra Aladina

Na svých internetových stránkách aladins.cz o sobě Mistr Aladin tvrdí, že prošel mnoha zasvěceními a svým klientům může nabídnout přes 150 druhů energetických systémů. Channeloval v této komunitě dosti rozšířené vyšší stupně shambally. Vedle zasvěcování různých energií též poskytuje masáže, reflexní terapii, šiatsu, SRT, autohypnózu a další služby. Duchovní činnosti se profesionálně věnuje již třináct let. V roce 2014 vydal dokonce knihu 2012 a dál, v níž čtenáři odhaluje skutečnou utajovanou historii a fakta o duchovních úrovních. Nyní se věnuje především geomantii, a proto pořádá kurzy Druidské školy krajinné energie, kde lidi učí, jak pracovat s energií přírody a různých posvátných míst.¹⁰⁷

---

¹⁰⁴ KOSTRHUN, Zbyněk, *Skripta reiki II. stupeň*, 34 stran, s. 24

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 31

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 33

¹⁰⁷ O mně, Aladin's. Centrum zdraví a přírodní medicíny, [online]. Dostupné z: www.aladins.cz/o-mne/

V říjnu roku 2012 jsem u Mistra Aladina vlastním jménem Zbyňka Kostrhuna absolvovala zasvěcení do reiki I, pár dnů poté dvou denní kurz o víkendu reiki II a po tomto víkendu následovala více jak roční škola reiki III, Mistr-Léčitel. Jelikož jsem již předtím byla u jiného mistra zasvěcena do několika stupňů jiné léčivé energie (shambally), udělal Mistr Aladin výjimku a nechal mě zasvěcení reiki I, II i III absolvovat ve velmi krátkém čase za sebou, ačkoliv by se normálně mělo adeptovi nechávat 21 – 28 dní na čištění mezi každým zasvěcením. Zasvěcení do prvního stupně jsem dostala individuálně, abych stihla navazující kurz reiki II, ale většinou Mistr Aladin zasvěcuje všechny stupně ve větším počtu uchazečů. Před zasvěcením do reiki prvního stupně mě Mistr Aladin krátce uvedl do toho, co je reiki a do jeho historie. Také mi sdělil, jak bude zasvěcení probíhat. Při zasvěcení adept sedí na židli, celou dobu má zavřené oči a nesmí křížit ani ruce, ani nohy. Ruce drží nad stehny s dlaněmi směřujícími vzhůru. Mistr nejprve celý prostor ochrání před negativními energiemi a entitami, případně z adepta stáhne cizí entity a energie. Při samotném zasvěcení Mistr Aladin člověka střídavě obchází zepředu a zezadu, kreslí a fouká symboly do hlavy a do rukou. Já sama jsem od začátku zasvěcení cítila značně silný tlak na hlavě a šesté čakře, energii proudící do rukou a celým tělem. Musím říct, že z pohledu zúčastněného bylo zasvěcení skutečně hodně „fyzické.“ Hodně jsem cítila napětí v celém páteřním kanálu, v určité části zasvěcení mě páteř nesnesitelně bolela. Chvillemi jsem si myslela, že mi doslova exploduje celé tělo. Byla jsem docela ráda, že zasvěcení už skončilo. Poté se mnou Mistr Aladin prodiskutoval, zda jsem něco během zasvěcení viděla, jestli jsem měla nějaké vize. Mistr Aladin totiž tvrdí, že se mnoha lidem při zasvěcení vybavují jejich minulé životy nebo se jim zjevují duchovní bytosti. Potom, co jsme si s Mistrem Aladinem vyjasnili vše, co bylo potřeba, mi ještě řekl, že se na něj mohu obrátit s jakoukoliv otázkou, pokud mi bude cokoli nejasné a že všechny další důležité informace jsou ve skriptech, co jsem obdržela.

Reiki II jsem absolvovala již ve skupině. V Aladinově studiu se sešlo kolem dvaceti lidí, převážně žen středního věku. My s mojí kamarádkou jsme byly nepochybně nejmladší. Kurz probíhal v pátek odpoledne a po celou sobotu. Nejprve jsme se všichni v kruhu představili. Mistr Aladin nám krátce vysvětlil, co zasvěcení a používání reiki II obnáší a co se tím pro nás mění od prvního zasvěcení. Poté rychle přešel k samotnému zasvěcování. To probíhalo stejně jako při reiki I. Všichni jsme seděli v kruhu zády k sobě. Já sama jsem zasvěcení cítila silně, ale už ne tolik nepříjemně jako to předešlé. Po skončení zasvěcení pro nás bylo připraveno občerstvení i z toho důvodu, abychom se podle Mistra „uzemnili.“ Poté, co jsme se nasytili, nám Mistr Aladin ukázal symboly spojené

s reiki II. stupně a vysvětlil, jak je používat. Potom, co jsme se je naučili malovat a po zodpovězení všech doplňujících dotazů, byla výuka pro tento den ukončena. Druhý den jsme se učili symboly používat v praxi. Nejprve se naše celá skupina snažila „nacíťovat“ zvoleného příbuzného od jednoho z účastníků a poté jsme všichni onomu příbuznému společně posílali léčivou energii na dálku. Po vysvětlení další esoterické teorie, Mistr Aladin přešel k druhé fázi zasvěcení. To se dělo opět podle stejného scénáře jako dvě předchozí. Po zasvěcení pro nás zase bylo připraveno jídlo. Po jídle jsme probírali naše zážitky ze zasvěcení a případně další věci, co nás zajímaly. Dále nás Mistr Aladin učil programovat podvědomí za pomoci reiki a symbolů. Touto metodou se prý dají odstranit závislosti, zlovyky i již nesloužící modely. Technika byla následně představena na jednom z nás. Když nám zbýval ještě nějaký čas, ukázal nám Mistr Aladin další symboly, které lze také v reiki používat. Když se přiblížil večer, byl kurz dovršen.

Kurz Mistr-Léčitel probíhal každé pondělí od šesti hodin odpoledne s přestávkami více jak rok. Na tomto kurzu se sešli hlavně lidé se záměrem ještě více rozvíjet práci s energiemi a pracovat na sobě. Z asi jednadvaceti lidí zde byli čtyři muži. Byli to kupříkladu majitel řeznictví, úspěšný právník i ředitel jedné známé firmy. Zbytek osazenstva tvořily ženy. Některé starší, některé mladší. Některé byli bezdětné, jiné už byly babičky. Na profesním poli se také pohybovaly v různé míře úspěšnosti. Během prvních pár setkání nám Mistr Aladin zasvětil zbylé stupně reiki a odhalil nám mistrovský symbol. Poté nám na následujících setkáních postupně zasvěcoval další energie. Patří mezi ně: shamballa a její vyšší stupně, karuna-ki, keltské reiki, seichem, imara, Lightarian a další energie. Náplní tohoto kurzu bylo vedle zasvěcování také výuka angelologie, práce s kyvadlem, různých tělesných i mentálních cvičení, magie, dalších způsobů diagnostiky a léčení, čištění karmy a nahlížení do minulých životů. Také nebylo výjimkou, že někdo ze skupiny poprosil ostatní, abychom mu všichni na jeho aktuální problém nebo událost poslali energii. Obsah daného setkání nikdy nebyl pevně dán, a tak se často stávalo, že se výklad Mistra Aladina ubíral tam, co posluchače aktuálně nejvíce zajímalo. Součástí výuky byly třeba i výlety po energetických místech v Praze. Během roku začalo na naše setkání docházet méně a méně lidí. Zřejmě jim tato činnost přišla stereotypní nebo už jim neměla co více nabídnout. Posledních zasvěcení jsem se účastnila na jaře roku 2014. Cena za tento kurz byla 15 tisíc korun.

3.7. Proč lidé přicházejí k reiki (z pohledu mistra)

Walter Lübeck ve své knize *Reiki, Cesta srdce* předkládá své postřehy z kurzů. Podle většiny účastníků jeho zasvěcování jdou na reiki I. stupně kvůli svým přátelům nebo partnerům, kteří již na zasvěcení byli a nadchli je pro to. Jako důvod nadšení uvádí především řadu pozitivních změn a působení šťastnějším dojmem. Jiní prý přijdou po zkušenosti s úspěšným léčením s reiki. Další účastníci přichází, protože se chtějí rozvíjet po spirituální stránce. Nemalé procento také tvoří lidé, kteří přijdou kvůli svým psychickým nebo fyzickým problémům. Lübeck tvrdí, že asi 80% adeptů na kurz dorazilo, protože o reiki někde slyšelo. Také k němu chodí lékaři a různí terapeuti, protože se prý cítí po své práci „vysátí“. Reiki je pro ně podle Lübecka ideálním řešením, neboť se po něm budou cítit nabití a budou moci poskytnout energii i svým pacientům.¹⁰⁸

Motivaci k navštívení kurzu druhého stupně Lübeck vysvětluje nejprve ze své vlastní zkušenosti. Pro něj to byl prožitý zázrak po působení s reiki na jeho vážně nemocnou ženu. Jeho žena se totiž během noci uzdravila z akutního zánětu a druhý den měla i lékařskými testy potvrzeno své zotavení. Poté, co viděli, jak reiki silně účinkuje, se Lübeck se ženou rozhodli jít na reiki II. stupně. Mnozí lidé také podle Lübecka přijdou, aby rozvinuli svou práci s reiki a naučili se další techniky. Další se rozhodnou pro návštěvu, jelikož chtějí zvýšit své schopnosti a posunout se dále na své duchovní cestě.¹⁰⁹

Mnoho lidí se mylně domnívá, že pokud dosáhnou úrovně mistra, že budou, jak říká Lübeck, „svatější“ nebo se stanou osvícenými, či si budou moci s léčitelstvím otevřít výnosný byznys. Kvůli takovým lidem je podle Lübecka nastavena vysoká cena za zasvěcení, aby je případně odradila. Podle Lübecka je správným adeptem na zasvěcení do mistrovského stupně ten, kdo skrze poznání sebe sama chce pomáhat druhým lidem a vést je podle svých zkušeností se svým vývojem. Adept by se též měl cítit na zasvěcení zralý a měl by mít za sebou aspoň rok práce s reiki druhého stupně. Pro absolvování mistrovského stupně však není vyžadována dokonalost. Kvůli čemuž někteří adepti své zasvěcení zase příliš odkládají.¹¹⁰

---

¹⁰⁸ LÜBECK, Walter, *Reiki. Cesta srdce*, přel. Jana Paulová, 1. vyd., Praha: Pragma, 1993, 154 stran, s. 35-36

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 88

¹¹⁰ Tamtéž, s. 122-127

4. Motivace z pohledu religionistiky

Paul Heelas uvádí i tu možnost, že skutečně existuje duchovní oblast, která stojí nad všemi projevenými jsoucnými. Z tohoto důvodu pak lidé navštěvují holistické milieu, v jehož rámci se můžou s touto duchovní oblastí lépe spojit. To však již není možné vědecky zjistit a ověřit, a tak religionistika prozkoumává další možnosti.¹¹¹

4.1. Faktor nejistoty ve společnosti

V knize *The New Age Movement* Paul Heelas vysvětluje důvody navštěvování holistického milieu možná na první pohled více zřejmé. Jako hlavní příčinu uvádí narůstající nejistotu ve společnosti. Mnoho lidí má problém se svojí identitou, neví, kdo jsou. Jsou zvyklí zastávat pouze role, se kterými se ale již nejsou schopni ztotožnit.¹¹² V někom může pocit nejistoty vzbuzovat zdání, že je dnešní doba v krizi.¹¹³ Mnozí se cítí být omezeni byrokratiismem, institucemi, formálností, tedy rolemi.¹¹⁴

Dále Heelas zmiňuje ty, kteří jsou přesyceni materialistickou kulturou, a tento případ dává do souvislosti s Maslowovou hierarchií potřeb.¹¹⁵ Podle této teorie jsou některé potřeby naléhavější (biologické potřeby, potřeba bezpečí), avšak po jejich uspokojení (zajištění) vystupují další více psychologické, niterné potřeby k naplnění (potřeba někam patřit, být milován). Můžeme tak usuzovat, že lidé vstupující do holistického prostředí mohou svojí konverzí naplňovat svoji touhu po sebeúctě, vlastní hodnotě, ale také po poznání či potřebě krásy a harmonie, každý podle své dosažené úrovně v uspokojení dosavadních potřeb. Pokud jim toto naplnění není umožněno v normálním životě, mohou si jako jeden ze způsobů zvolit právě holistické milieu a kulturu dobrého bydla. Někteří jedinci, kteří již všech těchto úrovní dosáhli, mohou v holistickém milieu dále uspokojit touhu po seberealizaci a pak též samozřejmě po

---

¹¹¹ HEELAS, Paul *New Age Movement: The Celebration of the Self and Sacralization of modernity*, 1. vyd., Oxford: Cambridge: Blackwell Publishers, 1996, 288 stran, s. 187

¹¹² Tamtéž, s. 137

¹¹³ Tamtéž, s. 138

¹¹⁴ Tamtéž, s. 139

¹¹⁵ Tamtéž, s. 140

transcendenci. Neboť to si holistické milieu klade za svůj primární cíl.¹¹⁶

Mnoho lidí je v dnešní době „přesyceno“ institucionalizovaným náboženstvím, a tak se svoji spiritualitu snaží rozvíjet více alternativně.¹¹⁷ Někteří lidé nemají potřebu se příliš věnovat své duchovní stránce, ale chtějí nalézt spokojenost ve svém normálním životě, práci, příjmu. Což jim některé techniky z pole New Age nabízí.¹¹⁸ Dalším charakteristickým znakem naší doby je touha po dokonalosti, kráse a věčném mládí. I z tohoto důvodu mohou lidé vstoupit do holistického milieu, aby na sobě mohli vše vylepšit a pak být konečně se sebou spokojeni.¹¹⁹ Paul Heelas zmiňuje další zajímavý poznatek Larse Johanssona, který tvrdí, že se lidé více obrací k mysticismu, vždy když ve společnosti probíhá větší změna. Toto období je charakterizováno tím, že zakoušená realita je v rozporu se společenským a náboženským přesvědčením.¹²⁰

Důležité je také zvážit vliv holistického milieu na pozdější konverzi vyznavačů. Spirituální zkušenost je v tomto prostředí centrální a někteří konvertují právě kvůli ní (třeba kvůli prožití pocitů probuzení, jednoty, propojení). Zajímavý je však postřeh, že tato zkušenost je především spirituálně vykládaná kvůli prostředí a učení, v němž se právě odehrává.¹²¹ Vliv různých hnutí New Age může být až takový, že jsou v některých případech obviňována z manipulace nebo z vymývání mozku, ale to je spíše výjimečné.¹²²

Podle Paula Heelase samozřejmě pouze nejistota a změny ve společnosti nutně nevedou lidi do holistického milieu, ale pokud se ještě přiklání k hodnotám subjektivního života, holistické milieu pro ně může být velmi atraktivní.

---

¹¹⁶ ŘÍČAN, Pavel, *Psychologie náboženství a spirituality*, 1. vyd., Praha: Portál, 2007, 328 stran, s. 232 - 234

¹¹⁷ HEELAS, Paul, *New Age Movement: The Celebration of the Self and Sacralization of modernity*, 1. vyd., Oxford: Cambridge: Blackwell Publishers, 1996, 288 stran, s. 141 - 142

¹¹⁸ Tamtéž, s. 145 - 148

¹¹⁹ Tamtéž, s. 149

¹²⁰ Tamtéž, s. 149

¹²¹ Tamtéž, s. 191 - 192

¹²² Tamtéž, s. 193 - 197

4.2. Teorie hromadného subjektivního obratu

Paul Heelas se s Lindou Woodheadovou snaží očividný vzestup alternativních hnutí vysvětlit pomocí subjektivizační teze. „*V kostce, subjektivizační teze konstatuje, že „hromadný subjektivní obrat moderní kultury“ upřednostňuje a podporuje ty formy spirituality (subjektivního-života), které naplňují zvláštní subjektivity a zachází s nimi jako s hlavním zdrojem významu a rozvrací ty náboženské formy (života-jako-role), které tak nečiní.*“¹²³ Tuto svoji teorii Heelas a Woodheadová vyvozují v souladu s Durkheimovým tvrzením, že lidé si volí takový typ zbožnosti, který nejvíce odpovídá jejich vlastním hodnotám a smýšlení. V důsledku toho Heelas a Woodheadová usuzují, že ve společnosti probíhá hromadný subjektivní obrat, jelikož si lidé stále častěji volí formy spirituality zaměřené na subjektivní zkušenost. Tento subjektivní obrat můžeme vysledovat nejen v oblasti duchovní, ale též ve všech možných sférách našeho života od práce, reklamy, školství, vztahů až po medicínskou péči. Všechny tyto sféry mají ve svém obratu společné zaměření na člověka, jeho realizaci, jeho pocity, jeho jedinečnosti, a jeho vlastní pocit pohody a spokojenosti.¹²⁴

Jak jsme se již seznámili v minulých kapitolách, holistické prostředí má potenciál naplňovat potřeby spíše subjektivního-života. Jelikož je schopno rozvíjet jedinečnosti každého člověka, vést jedince skrze vlastní zkušenost k sobě samému a své autoritě a pomáhá se člověku stávat svobodným. Se subjektivním obratem se také proměňuje způsob pojetí posvátna. Už to není něco vyššího mimo člověka, ale naopak posvátno se skrývá v jedinečnosti (subjektivitě) každého z nás.¹²⁵

---

¹²³ „In a nutshell, the subjectivization thesis states that ‘the massive subjective turn of modern culture’ favours and reinforces those (subjective-life) forms of spirituality which resource unique subjectivities and treat them as a primary source of significance, and undermines those (life-as) forms of religion which do not.“ HEELAS, Paul, WOODHEADOVÁ, Linda aj., *The Spiritual Revolution: why religion is giving way to spirituality*, 1. vyd., Malden: Oxford: Carlton: Blackwell Publishing, 2005, 226 stran, s. 78

¹²⁴ Tamtéž, s. 78 - 80

¹²⁵ Tamtéž, s. 81 - 83

4.3. Vliv „kultury dobrého bydla“ na rozvoj holistického milieu

Podle Heelase a Woodheadové má rozvoj subjektivně zaměřené „kultury dobrého bydla“¹²⁶ vliv na zvýšený zájem o holistické prostředí. Kultura dobrého bydla obnáší stejně jako holistické prostředí zabývání se sebou, zlepšování kvality subjektivního života a zaujímá psychologizující přístup. „*Subjektivní kultura dobrého bydla, smíme-li usoudit, má co dočinění s pěstováním „dobrých“ pocitů a je neustále zaměřena na cítění se dobře sám se sebou.*“¹²⁷ Dalším důležitým aspektem kultury dobrého bydla je rozvíjení vztahů, které v nás vyvolávají (pozitivní) emoce a s tím souvisí i personalizace a důraz na autenticitu vztahů. Jak jsem již v předešlých kapitolách zmínila, kultura dobrého bydla zaujímá celistvý přístup při naplňování potřeb těla, duše a spirituality. Přesto kultura dobrého bydla není schopna naplnit všechny potřeby zároveň rovnoměrně a proto, pokud má člověk zájem více se věnovat své spiritualitě v duchu subjektivního-životu, volí si právě holistické prostředí. Z důvodu prohloubení spirituální složky ve svém subjektivním-životě se lidé podle Paula Heelase a Lindy Woodheadové rozhodnou vstoupit do holistického milieu, protože jim to žádné jiné odvětví kultury dobrého bydla tolik neumožňuje.

Není to však jediná možnost, kvůli které lidé začnou navštěvovat holistické milieu. Mnozí okusí alternativní směry pouze jako jeden z mnoha projevů kultury dobrého bydla, ne kvůli zvláštnímu zaměření na spiritualitu. K zvýšenému zájmu o holistické milieu též přispívá, že případní vyznavači nemusí přijmout žádný závazný věroučný systém, který jim říká, co mají dělat nebo cítit. Někteří čerpají z holistického prostředí z pohledu pragmatického individualismu pouze, protože dané techniky jim fungují a dále již nepotřebují rozvíjet hlubší spirituální rozměr.¹²⁸ „*V krátkosti, holistické prostředí naplňuje ty, kteří chtějí jít hlouběji v objevování toho, co funguje skrze zkušenost.*“¹²⁹

Vzájemnou propojenost kultury dobrého bydla a holistického prostředí Heelas a

---

¹²⁶ výraz „kultura dobrého bydla“ užívá Zdeněk Vojtíšek, wellbeing culture, HEELAS, Paul, WOODHEADOVÁ, Linda aj., *The Spiritual Revolution: why religion is giving way to spirituality*, 1. vyd., Malden: Oxford: Carlton: Blackwell Publishing, 2005, 226 stran, s. 83

¹²⁷ „Subjective wellbeing culture, we may conclude, has to do with the cultivation of ‘good’ feelings, and is ultimately focused on feeling good about oneself.“ tamtéž, s. 85

¹²⁸ Tamtéž, s. 85 - 90

¹²⁹ „In short, the holistic milieu caters for those who want to go deeper in their exploration of what works in experience.“ tamtéž, s. 90

Woodheadová demonstrují na svých výzkumech, které ukazují, že lidé do holistického prostředí nepřichází kvůli vážným problémům, které tím chtějí vyřešit. Jako hlavní důvod pro vstup do holistického prostředí je především zlepšení kvality svého (normálního) života, prožívání, zážitků, což je společné i pro kulturu dobrého bydla. Proto je častým případem, že se člověk nejprve začne orientovat na kulturu dobrého bydla a poté jako další způsob zlepšení svého života zkusí holistické prostředí.¹³⁰

Ve výzkumech Heelase a Woodheadové je také zohledněn vliv povolání na navštěvování holistického milieu. Dané výzkumy prokázaly, že většina účastníků se realizuje v pomáhajících profesích, jako je zdravotní sestra, učitel, konzultant (všichni zaměřující se na potřeby svých svěřenců) nebo v povoláních zabývajících se životním prostředím. Dalším zjištěným faktem bylo, že mnoho účastníků také pracovalo na poloviční úvazek, aby tak měli více času pro sebe a svůj rozvoj.¹³¹

Dále průzkum odhalil, že vyznavače holistického milieu tvořili přes padesát procent vysokoškoláci. Což je nadprůměrný údaj, vzhledem k tomu, že v celé anglické populaci jsou vysokoškoláci zastoupeni pouze z dvaceti procent. Toto je podle Heelase a Woodheadové dáno pravděpodobně tím, že vysokoškoláci mají větší zájem dosahovat úspěchů více než pouze v materiální rovině také v rozvíjení sebe sama a kvality svého života.¹³²

4.4. Hledisko subjektivismu zaměřeného na vztahy

Po vyhodnocení rozhovorů a dotazníků Heelas a Woodheadová zjistili, že v holistickém prostředí (ať už jako účastníci nebo vedoucí) jsou z 80 procent zastoupeny ženy. Tento „do očí bijící“ údaj se tedy rozhodli hlouběji prozkoumat a na jeho základě upřesnit svoji teorii o subjektivním-životě. Usoudili, že subjektivní-život se může realizovat skrze „*individualizovaný subjektivismus*“¹³³ (se zaměřením na sebe) nebo „*vztahový subjektivismus*“¹³⁴ (se zaměřením na vztahy). Individualizovaný subjektivismus

---

¹³⁰ HEELAS, Paul, WOODHEADOVÁ, Linda aj., *The Spiritual Revolution: why religion is giving way to spirituality*, 1. vyd., Malden: Oxford: Carlton: Blackwell Publishing, 2005, 226 stran, s. 92

¹³¹ Tamtéž, s. 93

¹³² Tamtéž, s. 93 - 94

¹³³ „Individualized subjectivism,“ tamtéž, s. 96

¹³⁴ „Relational subjectivism,“ tamtéž, s. 96

vyhovuje více mužům, od kterých je i společensky předpokládána samostatnost v dosahování osobních cílů, realizace a demonstrace ve vnějším světě. Dalším znakem individualizovaného subjektivismu je také stávání se soběstačným a nezávislým na jakýchkoliv okolnostech. Tento přístup si tolik nezakládá na budování vztahů a cítění se pohodlně jako jeden člověk mezi ostatními. Takovýto člověk se pak cítí sám se sebou lépe, pokud uskutečňuje sebe a své cíle s orientací na vnější svět.¹³⁵ Tento způsob se mi zdá o trochu více materialisticky zaměřený, a proto si myslím, že by Heelas tento směr mohl vztáhnout ke své dřívější teorii¹³⁶ o směru sebe-zmocněnců, který v rámci New Age přijímá svět a snaží se v něm prosadit.

Druhou možností subjektivního života je vztahová (vztahující se) subjektivita. V tomto případě se subjektivní vývoj uskutečňuje skrze vztahy a lidé kolem nás jsou tak také zdrojem (sebe)poznání, kupříkladu při vzájemné interakci. Protože z tohoto úhlu pohledu lidé o sobě mnohem více zjistí při kontaktu s ostatními, kdy poznávají, co mají společné a v čem jsou jedineční. Tento směr jde oproti výše zmíněnému více do hloubky, velmi se zabývá emocemi a vnitřními pohnutkami člověka. Proto více žen navštěvuje holistické milieu, kde se sobě můžou věnovat za pomoci druhého člověka. Spíše ženskému důrazu na vztahy odpovídá i zjištěné pojetí spirituality. Podle dotazníků Heelase a Woodheadové, přes padesát procent vyznavačů chápe spiritualitu jako uskutečňující se ve vztazích (spojují ji s láskou, starostlivostí a léčením). „*Spirituální dimenze je (v podstatě) chápána jako dimenze, ve které se celý život spojuje a kde jedinec zjišťuje její nebo jeho pravou podstatu ve vztahu s „celkem“.*“¹³⁷ Ze stejného důvodu realizace ve vztazích jsou ženy také více zastoupeny v pečujících profesích. Toto pro ženy typické tíhnutí může být způsobeno také společenským stereotypem, který od role ženy očekává větší starostlivost a péči jak o sebe, tak také o ostatní (muž, děti, rodina). Proto trochu provokativní otázkou zůstává, zda na rozdílném projevu subjektivizační teze u mužů a u žen se nepodílí především odlišné přístupy vycházející z jejich rolí jako mužů a žen. Ať je odpověď jakákoliv, faktem zůstává, že z kultury dobrého bydla a holistického milieu zatím čerpají

---

¹³⁵ HEELAS, Paul, WOODHEADOVÁ, Linda aj., *The Spiritual Revolution: why religion is giving way to spirituality*, 1. vyd., Malden: Oxford: Carlton: Blackwell Publishing, 2005, 226 stran, s. 95 - 96

¹³⁶ O tomto tématu bylo již pojednáno v podkapitole 2. 5. Pojetí světa z pohledu New Age

¹³⁷ „The spiritual dimension is (basically) understood as the dimension at which all life connects, and where the individual realizes her or his true nature in relationship with the ‘whole’.“ Tamtéž, s. 99

mnohem více ženy než muži.¹³⁸ „Velmi jednoduše, subjektivní kultura dobrého bydla naplňuje ty, kteří již přikládají hodnotu tomu být pečující a expresivní, být osobností skrze vzájemné vztahy, kteří oceňují hodnotu zlepšování kvality subjektivního-života více než zaměřování se na zlepšování kvality života způsobem samostatné, oddělené a soutěživé činnosti ve světě.“¹³⁹

Péče hraje důležitou roli i v případě dalšího důvodu k navštěvování holistického milieu. Mnoho žen může mít pocit, že kvůli péči o ostatní zanedbávají péči o sebe, a tak se rozhodnou prostřednictvím kultury dobrého bydla a holistického milieu věnovat svůj čas také sobě.¹⁴⁰

4.5. Otázka věku

Dalším zajímavým zjištěním Heelase a Woodheadové bylo věkové složení v holistickém milieu. Podle jejich výzkumů 55 procent ze všech účastníků tvoří lidé mezi 40 až 59 lety. Podle nich s tím může souviset, že čtvrtina lidí mezi 30 – 59 lety z celé anglické populace dobrovolně radikálně změní svůj život. Jako nejčastější důvod pro tuto změnu uvedli lidé mezi třiceti a čtyřiceti lety potřebu více času trávit s rodinou. Zatímco v padesáti letech se lidé rozhodnou především kvůli změně ve prospěch zdravého životního stylu. Pozdější věk účastníků v holistickém milieu tak Heelas a Woodheadová vysvětlují tím, že lidé kolem čtyřiceti a padesáti let mají více času se věnovat také něčemu jinému než pouze rodině nebo kariéře. Samozřejmě si také lidé v tomto věku již více uvědomují blížící se stáří než mladší jedinci, a tak se o sebe snaží začít starat lépe. Další možností může být, že s tímto věkem přichází i větší moudrost a vytrvalost, kdy už jsou lidé zkušenější a více vědí, kdo jsou a co chtějí. Někteří lidé zase mohou postrádat naplnění z jejich dosavadního života, a tak se rozhodnou zkusit realizovat v holistickém milieu. Ještě je důležité ozřejmit, proč se mladí lidé nijak výrazně na holistickém prostředí tolik nepodílí, ačkoliv jim jsou hodnoty subjektivního-života blízké. Podle Heelase a

---

¹³⁸ HEELAS, Paul, WOODHEADOVÁ, Linda aj., *The Spiritual Revolution: why religion is giving way to spirituality*, 1. vyd., Malden: Oxford: Carlton: Blackwell Publishing, 2005, 226 stran, s. 96- 99

¹³⁹ „Quite simply, subjective wellbeing culture caters for those who already value being caring and expressive, being a person through reciprocal relationships, who appreciate the value of improving the quality of subjective-life – rather than concentrating on improving the quality of life by way of autonomous, individuated and competitive agency in the world.“ tamtéž, s. 102

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 103

Woodheadové je to zapříčiněno tím, že jejich vztahové potřeby jsou uspokojeny většinou bohatým společenským životem, zdravotní problémy a stáří je zatím netrápí a většinu svého času věnují vztahům nebo kariéře.¹⁴¹

---

¹⁴¹ HEELAS, Paul, WOODHEADOVÁ, Linda aj., *The Spiritual Revolution: why religion is giving way to spirituality*, 1. vyd., Malden: Oxford: Carlton: Blackwell Publishing, 2005, 226 stran, s. 107 - 109

5. Motivace: psychologický pohled

„Psychologická analýza konverze se hlavně zaměřuje na analýzu vnitřních psychických procesů, které uvedenou změnu předcházejí a procesy, které ji provází. Taktéž se zaobírá i důsledky, které konverze přináší do psychického života člověka.“¹⁴² Peter Halama definuje náboženskou konverzi jako proces „přisvojení si nových náboženských přesvědčení a závazků.“¹⁴³ Podle způsobu od sebe odlišuje pozvolnou a náhlou konverzi. Pojem konverze pochází z latiny¹⁴⁴ a znamená „obrácení, změnu, otočení, transformaci.“¹⁴⁵ Právě změnu Halama považuje za hlavní znak konverze. Tato změna může proběhnout ve vyznavačově vnímání sebe, světa, svého života, v pocitech, v chování. Také se může zrealizovat pouze vstupem do náboženského společenství. Důležité je též zmínit, že existuje i konverze nenáboženská nebo smíšená. Ty se mohou týkat kupříkladu „sociálních, filozofických či morálních obsahů.“¹⁴⁶

Teorií na téma konverze bylo vytvořeno opravdu mnoho. Pravdou však je, že si musíme uvědomit jisté rezervy těchto teorií, neboť jsou většinou vytvořeny na základě výpovědí samotných konvertitů. Tyto výpovědi jsou samozřejmě retrospektivní a tedy vykládané už z pohledu obráceného. Proto některé skutečnosti ze života konvertity mohou být jím vykládány pozměněné v důsledku jeho nově přijaté víry.¹⁴⁷ Následující teorie nám tak mohou být velmi nápomocné při odhalování motivace k praktikování postmoderního náboženství. Nemůžeme však čerpat pouze z nich už jen kvůli „neobjektivním“ podkladům, na které se odvolávají.

---

¹⁴² HALAMA, Peter, Psychologické aspekty náboženské konverze, *Československá psychologie. Časopis pro psychologickou teorii a praxi*, 2005, roč. 49, č. 1, s. 36

¹⁴³ Tamtéž, s. 34

¹⁴⁴ *Converto, ere – obracet, obrátit*

¹⁴⁵ HALAMA, Peter, Psychologické aspekty náboženské konverze, *Československá psychologie. Časopis pro psychologickou teorii a praxi*, 2005, roč. 49, č. 1, s. 35

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 36

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 47

5.1. Klasické teorie

Jeden z prvních, kdo se zabýval náboženskou konverzí, byl E. Starbuck. Ten podle svých výzkumů ustanovil osm základních motivů ke konverzi. Podle něj to jsou: „...strach, další na sebe zaměřené motivy, altruistické motivy, následování morálních ideálů, výčitky svědomí a vědomí hříchu, odpověď na vyučování, příklad a napodobování a přesvědčení a sociální prospěch.“¹⁴⁸

William James se také zabýval náboženskou konverzí. On sám podle své teorie konverze usuzuje na odlišné typy lidí, které jsou buď více či méně náchylné k náboženské konverzi. Podle něj hraje ústřední roli v procesu konverze nevědomí. Právě pod vlivem zakoušení svého nevědomí, jemuž je zasažený jedinec v určitou chvíli vydán napospas, učiní konverzi. Konverze může dosáhnout každý, dokonce i do určité míry cíleně, je však pravda, že někteří lidé pro ni mají lepší dispozice. James tím především myslí, že někteří lidé mají širší pole nevědomí a více propustnou nebo děravou hranici mezi vědomím a nevědomím, zatímco jiné typy lidí mají své nevědomí na okraji silně až neproniknutelně ohraničeného vědomí. Jako poslední, jmenuje James ty lidi, kteří postrádají jakékoliv náboženské cítění. Samozřejmě, že k (náhlé) náboženské konverzi je nejvíce svolný prvně jmenovaný příklad. Existuje i konverze postupná, vyznavačem chtěná a očekávaná. Podle Jamese však není dokonána, dokud si vyznavač takový obrat také neprožije. Jak říká Pavel Říčan: „*Psychologie a teologie se shodují v tom, že rozhodující faktor konverze je mimo vědomí člověka.*“¹⁴⁹ Proto také třeba v evangelikální teologii můžeme vidět podobné rozlišení jako u Jamese, když od sebe odlišuje obrácení v důsledku rozhodnutí nebo obrácení prožité jako znovuzrození.¹⁵⁰

Sigmund Freud svoji teorii o oidipovském komplexu uplatnil při vysvětlení náboženství a v důsledku toho i pro vysvětlení konverze. Podle něj náboženská konverze může jedinci pomoci vyřešit nevědomé pocity viny a napětí, jež v něm způsobuje nenávisť k otci. Tento nevědomý konflikt je pak v člověku smířen tím, že se při konverzi identifikuje s postavou Boha, jehož symbolicky ztotožňuje s otcem.¹⁵¹

---

¹⁴⁸ HALAMA, Peter, Psychologické aspekty náboženskej konverzie, *Československá psychologie. Časopis pro psychologickou teorii a praxi*, 2005, roč. 49, č. 1, s. 38

¹⁴⁹ ŘÍČAN, Pavel, *Psychologie náboženství a spirituality*, 1. vyd., Praha: Portál, 2007, 328 stran, s. 263

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 266

¹⁵¹ HALAMA, Peter, Psychologické aspekty náboženskej konverzie, *Československá psychologie. Časopis pro psychologickou teorii a praxi*, 2005, roč. 49, č. 1, s. 38

Carl Gustav Jung zase věrný své teorii o kolektivním nevědomí a archetypech usuzuje na archetyp prareligiozity, „...který vede člověka k religióznímu chování.“¹⁵² Pokud se člověk s tímto archetypem spojí (např. v průběhu snu nebo psychoterapie), dochází k náboženské konverzi.

Zajímavé je pojetí konverze podle G. W. Allporta, který konverzi rozděluje podle kontextu, v němž vznikla. Samotný termín konverze používá pouze pro první ze tří druhů náboženského probuzení. Takovýmto případem je „náboženské probuzení provázené výraznou krizí v dosavadních přesvědčeních,“ jež je většinou způsoben nějakým traumatickým zážitkem. Další možností je „probuzení na základě významné události,“ která v člověku zanechá silný dojem, ale ne nutně negativní. Poslední je „postupné probuzení,“¹⁵³ které je údajně nejčastější a není způsobeno pouze jednou konkrétní událostí. Důležitý je též Allportův postřeh, že první dva případy mají dlouhotrvající a stále důsledky pro rozvoj osobnosti, kdežto postupné probuzení mívá mnohem menší vliv na pozdější vývoj jedince.

Starší teorie vztahovaly konverzi především k období adolescence „jako součást rozsáhlé transformace osobnosti.“¹⁵⁴ Tato teorie má opodstatnění především v souvislosti s dílem Erika Eriksona. Podle něj období adolescence odpovídá jeho stadiu identity, ale může trvat i celou druhou polovinu života. Adolescent se v tomto období většinou táže po tom, kdo je a jaký je smysl jeho života. Díky svému vývoji je též schopen nového prožitku. To vše se promítá i do jeho náboženského života. Pokud však jedinec nenajde uspokojivé odpovědi, může se dostavit psychospirituální krize. Takováto krize může být rozřešena třeba za pomoci náhlé konverze.

5.2. Pozdější teorie

Brown a Caetano vysvětlují dva typy konverze. Jedna je pod vlivem mystického zážitku a druhá je důsledkem vědomého rozhodnutí. Brown a Caetano spatřují příčinu náboženské konverze doprovázené mystickými zážitky v chybném fungování mozku.

---

¹⁵² HALAMA, Peter, Psychologické aspekty náboženskej konverzie, *Československá psychologie. Časopis pro psychologickou teorii a praxi*, 2005, roč. 49, č. 1, s. 38

¹⁵³ Tamtéž, s. 39

¹⁵⁴ ŘÍČAN, Pavel, *Psychologie náboženství a spirituality*, 1. vyd., Praha: Portál, 2007, 328 stran, s.267

Dokonce tvrdí, že epileptici a další lidé mající stejné poruchy ve funkci mozku, mají větší sklon k těmto stavům. Ke konverzi podle nich může dojít i pod vlivem drog, jelikož aktivují stejná centra v mozku jako epileptický záchvat. Druhý případ vysvětlují za pomoci kognitivní psychologie. Podle nich člověk užívá při zakoušení aktuální reality poznávací schémata, která, pokud nefungují, musí změnit, jinak mu tento stav způsobuje úzkost. Tuto změnu může právě zprostředkovat vědomá náboženská konverze. Jako další z možností, kterou se někteří psychologové zabývali, byl vliv patologických vlastností osobnosti na konverzi. Některé výzkumy tak zjistily, že lidé se zvýšenou úzkostností nebo s hypnabilitou mají vyšší potenciál ke konverzi.¹⁵⁵

Důvody pozvolné nebo náhlé konverze se zabývají Granqvist a Kirkpatrick ve své teorii přimknutí. Ti hledají předpoklady v raném dětství. Pokud se dítě přimklo k rodičům bezproblémově, konverze pak u něj probíhá pozvolněji. Pokud se však přimykalo problematicky a nejistě, stejně nevyrovnaně prožívá i svou konverzi a v náboženství si svůj problematický vztah kompenzuje.¹⁵⁶

Zinnbauer a Pargament zase podnikli výzkumy, které prokázaly podstatný vliv krize nebo nějakého problému na následnou náboženskou konverzi jako jejich řešení. Podle jejich dat většina konvertitů po delší dobu pocívalo „... *určitý druh napětí či emocionálního zmatku, častokrát prožívaný jako zklamání, strach, chaos, pochybnosti o sobě, odcizení se od druhých, ztráta smyslu života...*“¹⁵⁷

Richardson a Dawson přišli s teorií, že konvertita byl „*aktivní, smysl hledající subjekt*“,¹⁵⁸ jež skrze racionální akt (konverze je v takto více rozumová než citová) vědomě změnil své hodnoty a přístup ke světu.

Zajímavá je Paloutzianova teorie změn v systému významů. Podle ní, pokud je člověk vystaven přílišnému množství informací, které odporují jeho ucelenému systému významů, je člověk v takovém napětí, že je nucen svůj ucelený systém přehodnotit. V případě konverze dokonce dojde k radikální restrukturaaci tohoto systému.¹⁵⁹

---

¹⁵⁵ HALAMA, Peter, Psychologické aspekty náboženskej konverzie, *Československá psychologie. Časopis pro psychologickou teorii a praxi*, 2005, roč. 49, č. 1, s. 39-40

¹⁵⁶ ŘÍČAN, Pavel, *Psychologie náboženství a spirituality*, 1. vyd., Praha: Portál, 2007, 328 stran, s. 269

¹⁵⁷ HALAMA, Peter, Psychologické aspekty náboženskej konverzie, *Československá psychologie. Časopis pro psychologickou teorii a praxi*, 2005, roč. 49, č. 1, s. 41

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 42

¹⁵⁹ ŘÍČAN, Pavel, *Psychologie náboženství a spirituality*, 1. vyd., Praha: Portál, 2007, 328 stran, s. 268

Neopomenutelná je též Holmova teorie sociálního vlivu. Ta zohledňuje vliv společenství na konverzi daného jedince. Člověk pak konvertuje více kvůli dané společnosti než kvůli svému prožitku. Člověk je v tomto případě vystaven přílivu náklonnosti ze strany společenství, vykreslení tohoto společenství v co nejpozitivnějším duchu, představení známých osobností ze společenství hodných následování atd.¹⁶⁰

Také teorie sociálního posunu podle Longa a Haddena zkoumá vliv okolí na případnou konverzi. V tomto případě je zohledněn vliv přátel nebo okolí z daného náboženství na postupnou konverzi člověka. „*Prostřednictvím přátelství, trávení společného času, navštěvování náboženských rituálů se konvertita stále víc a víc kontaktuje s náboženským přesvědčením, až nakonec přichází k jeho adoptování a zvnitřnění.*“¹⁶¹

---

¹⁶⁰ ŘÍČAN, Pavel, *Psychologie náboženství a spirituality*, 1. vyd., Praha: Portál, 2007, 328 stran, s. 268

¹⁶¹ HALAMA, Peter *Psychologické aspekty náboženskej konverzie, Československá psychologie. Časopis pro psychologickou teorii a praxi*, 2005, roč. 49, č. 1, s. 41

6. Rozhovory

Cílem rozhovorů bylo především zjistit, jaké má reiki postavení v životě vyznavače. Zda je pro vyznavače dárcem smyslu a má pro něj transcendentní přesah, zjednodušeně, zda reiki má pro vyznavače funkci jako náboženství. Dále jsem v rozhovorech chtěla ověřit Heelasovu teorii o subjektivním obratu. Podstatné bylo především zjistit, zda reiki u vyznavače naplňuje potřeby subjektivního života a zda vyznavači poskytuje subjektivní zkušenost. Ostatní otázky měly pomoci doplnit představu o vyznavačově pojetí a přístupu k reiki.

Rozhovory jsem uskutečnila během května a června 2015. Respondenti odpovídali na některé otázky značně překvapivě, čímž jsem si uvědomila, jak rozdílný přístup každý máme k pojmům náboženství a spiritualita na úrovni každodenního jazyka. Přesto v ostatních ohledech si myslím, že se podařilo zjistit takové informace, které jsou z určitého úhlu pohledu kompatibilní s Heelasovou teorií.

6.1. Rozhovory

Otázky:

1. Co pro Tebe znamená náboženství? Jak chápeš spiritualitu?
2. Co pro Tebe znamená reiki?
3. Je pro tebe spirituální rozměr ve tvém životě důležitý?
4. Má pro Tebe reiki spirituální rozměr? Proč?
5. Proč ses rozhodl/a zkusit reiki?
6. Proč reiki praktikuješ nadále?
7. Provádíš reiki nebo jiné duchovní praktiky raději o samotě nebo se stejně „naladěnými“ lidmi (např. na kurzu nebo s přáteli)?
8. Jak často reiki praktikuješ?
9. Jak moc jsi byl/a spokojen/a se svým životem před navštěvováním kurzů reiki a po?
10. Co pro tebe znamená zasvěcení?
11. Proč ses rozhodl/a právě pro alternativní směr spirituality?

Zbyněk Kostrhun alias Mistr Aladin, muž, asi 58 let, vysokoškolské vzdělání, dříve podnikatel

1. „Náboženství je brzda pokroku. Všechna náboženství zrušila spiritualitu, už vytvořila nějaký systém dogmat, která zastavují duchovní vývoj jedinců a určitým způsobem ovládají určitou společnost. Náboženství je vlastně prostředek, jak pro určité jedince vytvořit vedoucí pozice, co ovládají ostatní jedince. Reiki není náboženství. Spiritualita a náboženství jsou naprosto neslučitelné věci. Ale někteří jedinci mohou reiki použít jako zprostředkovatele k Bohu, chodí mi sem i věřící lidé. Takže může to být náboženská pomůcka. Reiki může být pomůcka ke spiritualitě. Z pohledu církve jsou náboženství a spiritualita dneska dvě odlišné věci. Ale pokud je někdo věřící a tím pádem praktikant náboženský, tak se to nevyklučuje. Spiritualitu chápu pod tím českým pojmem duchovnost. Hledání ducha vně i v sobě, kdo jsme, kam patříme. Když hledáš, tak jsi na cestě a hledáš ducha, duchovno. Jakmile pátráš po něčem víc než je to fyzický, tak jsi vždycky na spirituální cestě. Náboženství vždycky na spiritualitě vznikla. Původně byla ta spiritualita a pak se to začalo přetvářet do těch politických stran. Ty náboženství vždycky měly duchovní základ. Ten zdroj se nedá moc odlišit a ti jedinci jdou neustále spirituální cestou. Je to spíš individuální cesta než hromadná v tom náboženství. Určitě jednotlivci a možná, že i většina jde spirituální cestou v náboženství. Ta cesta vzhůru je vždycky osobní nikdy nemůže být hromadná.“

2. „Cestu ke Stvořiteli, k Bohu.“

3. „Nepochybně, maximálně, jednoznačně. Vlastně úplně zásadně. Nedokážu si bez toho představit svůj život. Ono to funguje i bez nás. Spiritualita prostě je a buď si ji uvědomujeme, nebo neuvědomujeme. Spiritualita dává mému životu rozměr, smysl. Ale je to i možnost poznávání. Je to fascinující dovídat se o něčem, jak funguje a že ta existence je taková, jaká je a co se děje. Všecko nám umožňuje duchovnost.“

4. „Protože nás spojuje s jinými světy. Umožňuje nám poznat fungování těla, fungování nějakých mechanismů. Může vylepšit pro začátečníky nějaké typy meditací, kdy jsou ti lidé víc „navibrovaní,“ tím pádem lépe vnímají. Takže z těchto důvodů určitě.“

5. „Protože mně jeden člověk řekl, „Pojď se mnou na reiki.“ Já jsem tenkrát nevěděl, co je reiki. A on mi říkal, „Pojď se mnou a uvidíš.“ On tam nakonec nedošel, což je ten fór. Já jsem té mistrni moc nerozuměl, prostě mi řekla, že mám reiki. Já řekl, že děkuju a šel jsem domů. Pro mě to v té době moc neznamenalo. Pak mám tu historku s mým synem, kdy jsem si uvědomil, že reiki má obrovskou sílu, že funguje. On byl v kómatu, já jsem chodil do té nemocnice a po nocích jsem mu pouštěl reiki. A on se vlastně probral, když měl

mozek úplně na hadry, urvanéj. Doktoři říkali, že když přežije, tak že bude doživotní imbecil, úplně mimoň, nic nebude vědět. To pro mě byl posun. To je vlastně ta duchovnost, kdy si uvědomíš, že něco zasáhlo shůry. To byl fakt zázrak, něco hmatatelného. To mě nasměrovalo, abych se o to začal zajímat dál. Já jsem byl ale v té době už načlej hledat tu novou duchovní cestu.“

6. „Protože mě naplňuje, odhaluje mi ty neviditelný světy, další rozměry, kontakty s duchovnem, duchovními bytostmi. Používám třeba reiki na cestu, když sednu do auta a nejsem naladěnej, tak než abych se někde přehodil, tak udělám „čokureiky“ a také na parkování.“

7. „Oboje je možné. Záleží na situaci, čeho chceš dosáhnout, poznat. Někdy ta skupinová mysl pomůže mnohem lépe se s něčím spojit, něco pochopit. Když se zaměříš na stejný cíl v rámci meditace, tak to je pro mě rozhodně někdy lepší. A zase jsou situace, kdy je potřeba se na něco podívat sám. Ať už sám na sebe dovnitř nebo k nějakým svým otázkám, které máš k nějakému fungování prostoru i stvoření. K těm, které se týkají tebe, tak tu skupinu nepotřebuješ. Čím víc víš o sobě, tím víc přijde odpovědi ostatním.“

8. „I ve spaní. 23 a tři čtvrtě hodiny za den. Pořád.“

9. „Samozřejmě reiki byla jedna z cest, které jsem zvolil, protože jsem už nebyl spokojen se svým stávajícím životem. Dva roky předtím jsem ještě byl spokojen, protože jsem byl ve hmotě. Je to o tom stavu poznání. Pak se přesuneš do poznání, kdy už potom hledáš toho ducha a v té chvíli už tě ten běžný život neuspokojí, ať už jsi úspěšná nebo ne. Naprosto mi změnilo život, kromě toho, že jsem se začal živit reiki.“

10. „Pro mě znamená být kanálem. Spojení s Bohem, se Stvořením. Je to posvátný prvek. Posune to člověka do vyšší úrovně vibrací. Zasvěcení má různé podoby a buď je to velká dřina pro toho jedince, aby se převibroval sám, a nebo se tomu člověku pomůže rychleji tím zasvěcením.“

11. „Protože mně vyhovuje, já jsem taky alternativní. Tradiční náboženství svazují, dnešní náboženství jsou jen větší sekty.“

Lenka, 41 let, vysokoškolské vzdělání, produkční

1. „Náboženství souvisí s vírou a je to víra v něco vyššího, co je součástí nás nad námi a okolo nás. Co má prostě mnohem vyšší inteligenci a má to nějaký směr a záměr a my jsme buď v proudu, nebo mimo ten proud a pokud tomu věřím, že to takhle funguje, tak jsem v tom proudu. Náboženství je pro mě ta víra, že tato vyšší moc existuje, která je všude. Spiritualitu chápu jako schopnost napojit se na tento nejvyšší proud, božský proud a být

v něm. Není ani nutný ani dělat žádný rituály, určitě to podpoří, ale myslím si, že každý člověk je schopný se na tenhle proud napojit a vnímat. A souvisí to s intuicí. Intuice je vlastně to napojení na tu spiritualitu, na ten proud a vede tě. Pak v tom proudu jsi.“

2. „Jakoby jedna z nitek toho proudu, kterou já můžu stáhnout a použít a někam ji směřovat. Nějaká ta vyšší síla, vyšší energie, ta inteligence mi dává tu možnost, že to stáhnou k sobě a použiji to nějakým směrem konkrétně. Ale je to pořád to samý, jedna zásadní energie, vyšší síla. Pro mě je to nit, takový lano, který stáhnou a použiji nějakým směrem.“

3. „Velmi. Myslím, že je to jakoby základ v mém životě.“

4. „Rozměr? To už jsem odpověděla v té druhé otázce.“

5. „Jednak na doporučení, původně. Hledala jsem nějakou cestu, jak si pomoci prostě s nějakými konkrétními problémy, který jsem měla. Byla jsem u Zbyňka (pozn. Mistr Aladin) na reiki a na nějakém léčení. Zaujala mě ta osoba Zbyňka a jak mluví o těch věcech. Mluvil o věcech, který já jsem jako někde tušila a ty věci mě přitahovaly a chtěla jsem o nich vědět víc. A on o nich mluvil tak normálním a běžným způsobem, jako o každodenním chlebu. A já jsem cítila, že tam ty informace jsou. A vlastně díky tomu mluvení, ani díky tomu reiki, ale ty témata, který jsme probírali na první schůzce, tak mě jakoby zlákaly k tomu, že já se do toho chci dostat víc, dál a chytlo mě to jako nějaká návnada. Reiki byla taková součást té návnady. Já když jsem začala používat reiki, tak jsem okamžitě cítila ty účinky. Začalo to fungovat. Ten problém, co jsem měla nejzásadněji, tak se začal jakoby zlepšovat, když jsem to začala já používat na sebe.“

6. „Praktikuji. To je pravda. Protože cítím to směřování. Vnímám to jako nějakou očistu, propojení s tím proudem, s tou energií, s tím Bohem. I když vím, že to asi není potřeba skrze nějaké energie. Cítím, že to není potřeba, že to už není podmínka. Ale já v tom pořád cítím to směřování. Já když to chci směřovat, to reiki, tu energii, tak použiji tu energii skrze ruce. Protože mám pocit, že to směřování jde do těch rukou a z těch rukou na ta správná místa. Proto reiki, ale může to být i nějaká jiná energie, která se dá stahovat. Ale reiki používám a mám z něj pocit takový jasný zemský energie, kterou používám na své tělo, proto používám reiki. Jenom na své fyzické tělo, na nic jiného. Ale vím, že to funguje i na jiný úrovni než na té fyzické úrovni“.

7. „Teď většinou spíš o samotě. Ale mám ráda, znám ty pocity a baví mě, když jsou ty lidi, kteří to umí, věří tomu, a když se ta energie zesílí. Takže je to pro mě příjemný pracovat s druhými lidmi. Ale dlouho jsem teď nepracovala.“

8. „Teď docela i pravidelně. Pětkrát týdně před spaním si tak jako přikládám ruce, jako očistu. Není to nic dlouhého, velkého, ale jenom tak před spaním si dýchám.“

9. „Já nevím, jestli ta hranice je to reiki. Mně přijde, že to reiki byla jen taková startovací čára a potom něco následovalo. A ten celý balík, co následovalo, to je pro mě ta hranice, která teda nemá konec na té druhé straně, kam to směřuje. Ale jako to, co bylo před reiki a od toho okamžiku, kdy jsem začala reiki a další věci, tak se život hodně změnil. Ale hlavně v tom, že jsem zjistila, že nejdůležitější je poznávat sebe a uvědomovat si, co ve mně vevnitř dříme, co neznám, co je potřeba odhalit, co mi nevyhovuje a zjistit, jakým způsobem to rozpustit a nechat to už být. Už si nedělat život těžší, ale naopak dělat si ho co nejsnazší, nejlehčí. Ale reiki bylo začátek, ale nedalo se říct, že by to byla nějaká hranice. Tím to nemohlo skončit tím reiki. To není jediný, co by mně pomohlo.“

10. „Utvoření toho průchodu pro ty nitky té energie. Zprůchodnění nebo navázání na tu energii, na ten zdroj. Pročištění toho kanálu, kterým já to potom můžu stahovat.“

11. „Co je nealternativní zdroj spirituality? Církev je svázaná nějakými dogmaty. Nedovolí to člověku, že on má tu svobodu se s tím duchovnem propojit sám nebo s tím vyšším řádem, nebo s tím Bohem. A já si myslím, že to tak je, že spiritualita má umožnit člověku sám se propojovat s tím božským. Žádná církev zatím nevím, že by v tom člověku pomáhala. Já hledám způsob, jak to chci dělat já. Prostě mě to neoslovilo a vlastně jsem se nezamýšlela, proč mě to neoslovilo, asi to není ten můj způsob.“

Lucie, 23 let, vysokoškolský student:

1. „Náboženství buď vnímám z institucionálního hlediska, že je to místo, kde se lidi setkávají. A jsou tam především proto, aby se setkávali s vyšší podstatou, ale také aby se setkávali mezi sebou. Ale já náboženství jako svoje náboženství vnímám jako absolutní součást života, jako absolutní jeho podloží, které všechno vede a že jsem to vlastně já, že to je ten vyšší princip. Spiritualitu vnímám jako už projev toho náboženství, projev toho podloží. Že já jsem vnitřně v největší tenzi náboženství a spiritualita je to, čím já už to konám. Čím já už to posílám skrze sebe do světa. Spiritualita je pro mě hlubší, je

opravdovější. Náboženství je pro mě trochu zanesený tou civilizací. Náboženství beru jako prostředek, abych já mohla konat spiritualitu v sobě. “

2. „Reiki pro mě podobně jako náboženství znamená velké zanesení civilizací, nějaký rádo by zduchovnění nějaké činnosti, ale myslím si, že málokdo to má jako opravdový niterný směr. Je to podle mě podobný jako náboženství. Reiki asi moc neuznávám. Reikista je pro mě trochu hanlivej výraz, esoterik.“

3. „Nejdůležitější na světě i mimo svět. Všechno se od něj vyvíjí a k němu se vrací. Myslím, že na tohle vůbec nestačí slova. Je ve mně tak niterný pocit, už osm let naplňovat to nejvyšší, moji vnitřní tenzi k Bohu. Je absolutní. Neumím to říct.“

4. „Myslím si, že jeho zakladatel pro mě má obrovsky spirituální rozměr. Myslím si, že někteří jedinci, kteří ho praktikují skutečně, může mít silně spirituální rozměr. Ale reiki, jak je pojímáno v téhle společnosti, je podle mě umrtvený a konzumní. Spiritualita v něm je produkt k tomu mít lepší pocit, dělat, že něco dělám a vyprazdňovat dál svůj život.“

5. „Protože jsem v sobě měla hodně silnou tenzi. A měla jsem v sobě hodně otázek, na které jsem i znala odpovědi. Myslela jsem si, že všichni, kdo chodí na tyhle věci, že to mají stejně. Že taky mají tohle niterný. Ale když jsem začala mezi tyhle lidi chodit, zjistila jsem, že to tak není. Že je to často hra na duchovno, ale ne samo duchovno. Já jsem tam šla hodně kvůli tomu, abych to, co jsem zjistila, si ucelila mezi lidmi a zjistila jsem, že to mají hodně jinak. Abych se setkávala se stejnýma a zjistila jsem, že oni nejsou stejný. Zjistila jsem, že reiki je jenom nálepka na to si vyléčit nemoc, dělat, že něco dělám a snažit se život ubírat správným směrem, ale skutečně ho neměnit. Protože změnit ho je někdy náročnější.“

6. „Neprotikuji reiki. Jenom využívám ty symboly, u kterých cítím, že vibrují. Praktikují aramejský otčenáš, meditaci, praktikují cestu k nejvyššímu Stvořiteli, ale reiki ne.“

7. „Vždycky radši všechno praktikují o samotě, abych udržela svoji mysl víc klidnou. Ale zároveň můžu praktikovat i s ostatními, protože v nějakých chvílích se ty lidi chtějí setkávat a já chci to, co oni tam dělají. Ale jdu tam kvůli té činnosti samotné. Ale vždycky mám větší tenzi provádět ty věci sama.“

8. „Já reiki neprotikují, ale duchovno praktikují neustále. Mám to neustále v mysli, hodně vědomě. Tak dvanáct hodin přes den. Jen tři hodiny mám myšlenky trochu na jiný věci a je to poměrně těžký udržet ty tři hodiny normálnosti. Reiki bych počítala na nultou.“

9. „Úplně stejně. Po kurzu jsem si uvědomila, že je to cesta ještě víc do vnitřního světa. Protože ve vnějšku mi to nikdo nedá a to jsem si nejdřív myslela, že se ve vnějšku s těmi lidmi budu setkávat a bude to příjemný. Spíše jsem tam z toho byla trochu smutná, jak ty

lidi to vnímají a jak se tam vytrácí to skutečný jako to duchovní, to niterný. Mě to jako neosvítilo.“

10. „Zasvěcení v reiki vnímám jenom jako další produkt k tomu mít pocit, že něco pro sebe dělám. Ale pro mě to znamená neustálou tenzi stoupat výš k Bohu. Obdarování, kdy jsi prosvětlená, prozářená. Zasvěcení vnímám jako dar shůry.

11. „Já ho nevnímám jako alternativní, ale jako absolutně nejklassičtější, jako návrat zpět, návrat téhož.“

6.2. Zhodnocení rozhovorů

Je zřejmé, že ani jeden z účastníků uskutečněných rozhovorů nemá příliš kladný vztah k institucionálně pojatému náboženství. Z rozhovorů vyplývá, že všichni tři zpovídání se snaží co nejvíce vyhnout jakémukoliv omezení při rozvíjení své spirituality. Ze svých zkušeností vím, že většina účastníků kurzů Mistra Aladina je finančně zajištěna, což se týká i obou žen z rozhovoru. Proto se při vysvětlení motivace těchto uchazečů dá uvažovat o Maslowově teorii potřeb. Také je u každého z respondentů vidět, že je pro něj důležitá samostatnost a individualita v jeho duchovní cestě. V čem je však mezi respondenty rozdíl, je odlišný způsob vnímání (organizovanosti) reiki. Pro Lucii je totiž i reiki příliš institucionalizované a omezuje tak podle ní její svobodu a individualismus. Všichni tři dotazovaní přikládají spiritualitě ve svém životě velkou důležitost. Jak to z rozhovoru vyznívá, Mistr Aladin se k reiki dostal tak trochu náhodou, ale již v té době toužil změnit, zlepšit svůj život. Skrze svoji zkušenost zjistil, že mu reiki funguje a rozhodl se ho využívat i proto, že zatoužil rozvíjet svoji spiritualitu a tento směr ho neomezoval žádnými dogmaty. Lenka toužila zlepšit svůj život a konkrétní problémy, což Heelas a Woodheadová uvádí jako jednu z možností, proč lidé navštíví nějaký kurz z pole holistického milieu. Lucie od reiki očekávala především duchovní impuls, který byl podle ní však ve výsledku zanedbatelný. Ani jeden z dotazovaných původně nepracoval v pomáhajících profesích, ale samozřejmě Mistr Aladin má dnes jako náplň své práce pomoc lidem. K tomu bych ještě měla dodat, že Lucie, ačkoliv je zatím student, se v budoucnu hodlá také realizovat jako terapeut. Čím však všichni tři zpovídání odpovídají výzkumům Heelase a Woodheadové, je vysokoškolské vzdělání.

Z mých zkušeností i podle rozhovoru bych si dovolila tvrdit, že Mistr Aladin i většina mužů z kurzu by se dala zařadit spíše pod individualizovaný subjektivismus. Je to z toho důvodu, že tři ze čtyřech účastnících se mužů mají jako svoji pracovní náplň značně

ambiciózní povolání (podnikatel, právník, ředitel firmy). Všichni tři muži se při sezeních toho o sobě zase tolik dozvědět nechtěli (aspoň jak mně se zdálo), chtěli se především naučit techniky, které budou moci uplatnit i ve svém normálním životě a dosáhnout rozvoje duchovnosti jako další vytyčený cíl, jak být lepším. Mistra Aladina bych zčásti do této klasifikace zahrнула, protože také klade důraz na svoji samostatnou cestu nepotřebujíc informace od dalších lidí, aby se rozvíjel, neboť předpokládá, že již dosáhl takové úrovně, kdy si vše zjistí sám. A proto si myslím, že se hodí spíše do individualizovaného subjektivismu, protože sám sebe nerozvíjí v rámci vztahů a realizuje se na poli holistického milieu především jako vedoucí, který je svou pozicí od skupiny oddělen.

Lenka i Lucie odpovídají spíše vztahovému subjektivismu, protože obě přikládají velký důraz tomu se poznat a to jak samostatně, tak i v rámci vztahů. A ačkoliv se může z rozhovoru zdát, že Lucie vyznává pouze individualistické rozvíjení spirituality, z vlastní zkušenosti vím, že jsou pro ni stejně jako pro Lenku hodnotné techniky, které využívají též interakci s ostatními lidmi. Kromě toho i Lucie si přeje jako terapeut pomáhat lidem, nikoliv pracovat pouze sama se sebou.

Typickým vyznavačem holistického milieu by podle Heelase a Woodheadové mohla být označena Lenka, jež je ženou ve věku 41 let. Vysvětlení však v tomto případě plně neodpovídá názoru Heelase a Woodheadové, že ženy po čtyřicítce se touží věnovat konečně více sobě než ostatním, jelikož Lenka teprve před rokem založila rodinu. Můj názor je, že věk sám o sobě nemá žádnou vypovídací hodnotu. Zdá se mi, že podstatná je proměna hodnot závislá na čase a stadiu (třeba podle Erika Eriksona), kterým člověk prochází a to může nastat, jak v mládí, tak i v pozdějším věku.

Z pohledu religionisty můžeme usoudit, že všichni tři dotazovaní si cení opravdovosti, hledají sami sebe, je pro ně zásadní subjektivní zkušenost, díky které se rozhodují, co je pro ně skutečné a dobré a co ne. Všichni tři tedy vyznávají hodnoty subjektivního života, pro všechny tři (u Lucie za určitých podmínek) má reiki spirituální rozměr, dle jejich názoru může pomáhat se spojit s vyšším hlubším smyslem a transcendentnem. Podle těchto kritérií má reiki z religionistického pohledu pro tyto vyznavače náboženský význam. Mistr Aladin a Lenka používají reiki, jelikož jeho spirituální obsah a funkčnost odpovídá jejich orientaci na subjektivní zkušenost. Lucii reiki jako duchovní praktika nevyhovuje, ale přesto je z rozhovoru zřejmé, že je zaměřena na subjektivní zkušenost a hodnoty subjektivního-života jsou pro ni stejně důležité jako pro Mistra Aladina a Lenku. Lucie si vybírá pouze jiné způsoby z pole holistického milieu, jak svoje potřeby subjektivního-života naplnit.

Náhlou konverzi díky reiki z našich vyznavačů prožil hlavně Mistr Aladin po zkušenosti účinků reiki na jeho syna, která se mu jevila jako zázrak. Případná konverze Lenky by se dala považovat spíše za pozvolnou, za účasti více vědomého rozhodnutí po postupném zjišťování informací a fungování reiki. Lucie, pokud nějakou konverzi prožila, tak ji musela prožít již dříve a rozhodně ne v důsledku reiki.

Carl Gustav Jung by mohl být toho názoru, že Lenka a Mistr Aladin se při zasvěcení do reiki spojili s archetypem prareligiozity, což v nich podnítilo potřebu rozvíjet spirituální stránku ve svém životě.

Také Gordon W. Allport by pravděpodobně konverzi Mistra Aladina klasifikoval kvůli zkušenosti se synem i jeho touze dát svému životu nový rozměr jako náboženské probuzení provázené výraznou krizí v dosavadních přesvědčeních. Případ Lenky by považoval za standardní postupné probuzení.

Z hlediska věku, by Erik Erikson spatřoval v Luciině vyznávání „alternativní“ spirituality způsob, jakým se snaží poznat kdo je a určit smysl svého života, což je pro její věk a stádium identity typické.

Podle Browna a Caetana by konverze Mistra Aladina byla klasifikována spíše než jako mystická, jako vědomá poté, co zážitek náhlého uzdravení syna nekorespondoval s jeho dosavadním pojetím reality a on v důsledku toho musel pozměnit svá poznávací schémata.

Stejně tak by o Lence a o Mistru Aladinovi soudili Richard a Dawson, že oba vědomě změnili své hodnoty a přístup ke světu kvůli nalezení smyslu ve svém životě.

Long a Hadden by si zase povšimli případného vlivu přátel nebo osob, které Lenku i Mistra Aladina přivedli k reiki.

Po srovnání teorií a rozhovorů můžeme vidět, že teorie, ať už z pohledu religionistů či psychologů, více či méně odpovídají uskutečněným rozhovorům. Samozřejmě je však nutné upozornit, že v případě psychologických teorií by bylo potřebné podniknout mnohem hlubší výzkum u každého dotazovaného zvlášť. Proto na psychologický pohled musíme nazírat spíše jako na škálu možností, které by až po důkladném posouzení mohly být zhodnoceny jako relevantní či nikoliv. Co se týče Heelasovy teorie, v určitých detailech se od rozhovorů liší, ale s tím můžeme tak trochu počítat vzhledem k tomu, že pojem subjektivní-život nebo vztahová subjektivita atd. představuje pouze ideální typ.

Závěr

V první kapitole jsme si představili metodologickou základnu, která tvoří náš přístup ke zvolenému tématu. Ve druhé kapitole jsme si vymezili pole našeho zájmu jakožto New Age nebo holistické milieu, do kterého je reiki zařazováno. Uvedli jsme si charakteristické znaky pro hnutí New Age a později jsme se ho snažili vykreslit v kontextu postmoderní společnosti a kultury dobrého bydla. V kapitole o reiki samotném, jsme mohli vidět, jakým způsobem se v tomto učení projevují myšlenky typické pro hnutí New Age. V kapitole vysvětlující motivaci v pohledu religionistiky jsme si mohli všimnout, jak silný vliv má proměna hodnot ve společnosti na náboženský život. V našem případě docházíme ke zjištění, že hromadný subjektivní obrat upřednostňující subjektivní-život před pro něj neautentickým životem-jako-role, potřebuje odpovídající pozměněný náboženský život. Jelikož se duchovní život v rámci holistického milieu odvíjí především díky vztahům, konkretizovali jsme subjektivismus, kterému vyhovuje takováto forma náboženství jako vztahový subjektivismus. Také jsme díky výzkumům Heelase a Woodheadové zjistili, že typickým vyznavačem holistického milieu, je žena ve středním věku, vysokoškolsky vzdělaná a realizující se v nějaké pomáhající profesi. V psychologickém pohledu byly představeny další možnosti, které se mohou podílet na motivaci k praktikování tohoto směru. Uskutečněné rozhovory nám potvrdily teorii o hromadném subjektivním obratu a ačkoliv bylo patrné, že ve všech detailech se vyznavači neshodovali se všemi náležitostmi vztahového subjektivismu, obecně jimi vyznávané hodnoty odpovídaly teorii o subjektivním-životě.

Cílem této práce bylo, jak už jsem v úvodu řekla, uvést a porovnat teorie zabývající se motivací k praktikování daného náboženství. Z provedených výzkumů Heelase a Woodheadové a také z představených rozhovorů vyplývá, že zbožnost člověka dnešní doby, stejně jako další aspekty jeho života dostávají novou podobu. Z celé práce je možné usoudit, že se u některých jedinců přesouvá pozornost z naplnění života-jako-role, k naplňování hluboce osobních potřeb subjektivního-života. Tento fenomén se proto samozřejmě odráží také v náboženské sféře. V dnešní době již některým lidem nevyhovuje pojetí náboženství objektivní zkušenosti v rámci života-jako-role, a proto se proměňuje i způsob naplňování náboženské potřeby vyhovující více subjektivnímu životu. Z toho důvodu se v osmdesátých letech zformoval takový směr, který by odpovídal nárokům současného člověka, který by se zaměřil na uspokojení požadavků subjektivního života. V tomto kontextu je již tedy jasné, proč holistické milieu, do něž reiki patří, získává své

vyznavače.

Reiki je fenoménem dnešní doby, kdy oslovuje svoji cílovou skupinu. Reiki je schopno naplňovat potřebu po subjektivní zkušenosti, nechává člověku relativní svobodu (závisejících na nárocích daného vyznavače). Podle většiny účastníků přivádí člověka k hlubší podstatě a rozvíjí spiritualitu skrze něj samotného a jeho vlastní zkušenost. Reiki můžeme považovat, za „produkt,“ který má v dnešní době svého „kupce“ a ačkoliv to většina vyznavačů odmítá, může naplňovat potřebu dnešního člověka po zbožnosti.

Závěrem můžeme říci, že subjektivní spiritualita začíná zajímat stále více lidí a hodnoty subjektivního-životu začínají být pro mnoho lidí důležité. Otázkou však je, zda se skutečně tento život či spiritualita odvíjí naprosto subjektivně, zda přeci jen se vše neodehrává na škále subjektivní-život versus život-jako-role méně vyhraněně a obsahujíc obě polohy života příklánějíc se více k jednomu či druhému pólu. Myslím si totiž, že opravdu málo lidí je schopno absolutně vystoupit ze své role ve společnosti. Většina lidí se, podle mě, zatím natolik nezná, aby v sobě zůstala natolik pevná a vydržela takovou nejistotu bez zastávané role. A tak přestože se v dnešním světě lidé příklání k subjektivnímu životu, můžeme pouze sledovat, do jaké míry toto směřování dojde, zda se tento trend společnosti přeci jen trochu nepodřídí nebo zda si některé radikální myšlenky ponechá a jejich důsledným dodržováním ji nakonec zcela změní.

Seznam použité literatury

Prameny

KOSTRHUN, Zbyněk, *Skripta reiki I. stupeň*, 60 stran

KOSTRHUN, Zbyněk, *Skripta reiki II. stupeň*, 34 stran

LÜBECK, Walter, *Reiki. Cesta srdce*, přel. Jana Paulová, 1. vyd., Praha: Pragma, 1993, 154 stran, ISBN 80-7205-008-7

MERCIEROVÁ, Patricia, *Čakry od A do Z. Podrobný návod k optimální práci s čakrami*, přel. Petr Mikulka, 1. vyd., Praha: Metafora, 2008, 400 stran, ISBN 978-80-7359-119-9

Sekundární literatura

HALAMA, Peter, Psychologické aspekty náboženské konverze, *Československá psychologie. Časopis pro psychologickou teorii a praxi*, 2005, roč. 49, č. 1, ISSN 0009-062X

HANEGRAAFF, Wouter, J., *New Age religion and Western culture: esotericism in the mirror of secular thought*, 1. vyd., New York: Kolín: Brill, 1996, 580 stran, ISBN 90-04-10696-0

HEELAS, Paul, *New Age Movement: The Celebration of the Self and Sacralization of modernity*, 1. vyd., Oxford: Cambridge, Mass., USA: Blackwell Publishers, 1996, 288 stran, ISBN 0-631-19332-4

HEELAS, Paul, WOODHEADOVÁ, Linda, SEEL, Benjamin, SZERSZYNSKI, Bronislav a TUSTINGOVÁ, Karin, *The Spiritual Revolution: why religion is giving way to spirituality*, 1. vyd., Malden: Oxford: Carlton: Blackwell Publishing, 2005, 226 stran, ISBN 978-1-4051-1959-7

PLZÁKOVÁ, Elen, *Quo vadis ČCE? Sborník příspěvků z kurzu pro kazatelky a kazatele ČCE, pořádaného spolkem evangelických kazatelů v Praze 27. ledna-31. ledna 2014*, 1. vyd., Benešov: EMAN, 2015, 76 stran, ISBN 978-80-88060-00-0

ŘÍČAN, Pavel, *Psychologie náboženství a spirituality*, 1. vyd., Praha: Portál, 2007, 328 stran, ISBN 978-80-7367-312-3

Elektronické zdroje

O mně, Aladin's. Centrum zdraví a přírodní medicíny [online]. Dostupné z: <http://aladins.cz/o-mne/>

STEINOVÁ, Diane, *Essential Reiki, Kompletní průvodce k starodávným léčebným technikám*, [online]. The Crossing Press Inc., Freedom, CA, Dostupné z: <http://masazetcm.cz/soubor/pruvodce.reiki.pdf>, 160 stran

Summary

This work deals with the motivation to practice postmodern religion. As an example of postmodern religion we chose reiki. At the first we delineate our field of interest as New Age movement or holistic milieu in which reiki belongs. Then we study holistic milieu in the context of postmodern period. We describe a doctrine of reiki in the third chapter. After that follows an explanation of the motivation claiming that currently happens subjective turn in our society. As a consequence people tend to choose such forms of religion that fit their demands of subjective- life. From interviews follows that reiki more or less caters for the needs of subjective-life and it is the frequent reason why attracts some people.